

MUMMU OLII MUKAVA JA RIESKA

Isovanhempien päivä taiteillen Vanamon päiväkodissa

Päivi Änäkkälä

Opinnäytetyö
Hyvinvointipalveluiden osaamisala
Sosionomi (AMK)

2016

Hyvinvointipalveluiden osaamisala
Sosiaali-alan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Päivi Änäkkälä	Vuosi	2016
Ohjaajat	Timo Marttala & Heidi Pyyny		
Toimeksiantaja	Limingan kunnan varhaiskasvatus		
Työn nimi	Mummu oli mukava ja rieska - Isovanhempien päivä taiteilla Vanamon päiväkodissa		
Sivu- ja liitemäärä	54 + 7		

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa isovanhempien päivä taidekasvatuksen keinoin Vanamon päiväkodilla Limingan Tupoksessa. Toiminnallinen osuus toteutettiin kehittämistoimintana ja projektina. Tarkoituksena oli tutkia voidaanko taidekasvatuksen keinoin tukea lasten ja isovanhempien hyvinvointia sekä tukeeko isovanhempien päivä lapsen ja isovanhemman suhdetta. Orientaatioperustana on varhaiskasvatussuunnitelman perusteista taidekasvatus, joka kuuluu esteettiseen orientaatioon. Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tavoitteena oli oma ammatillinen kasvu ja kehittyminen käytännön toiminnan avulla.

Isovanhempien päivästä pyydettiin palautetta lapsilta, isovanhemmilta ja henkilökunnalta, jolla tutkittiin päivän ohjelman onnistuneisuutta. Palautteet on analysoitu määrällisen ja laadullisen tutkimusmenetelmän avulla. Lasten mielestä päivä oli mukava ja jännittävä, ohjelma oli hauska ja isovanhemman vierailua oli odotettu. Isovanhemmat pitivät päivän ohjelmaa monipuolisena ja kaikille sopivana. Päivä tuki isovanhempien hyvinvointia siten, että he saivat viettää aikaa lapsen kanssa sekä virkistyivät ja voimaantuivat tapahtumassa. Isovanhemmista oli tärkeää päästä käymään lapsen päiväkodissa ja tutustua muihin isovanhempiin. Isovanhempien päivä koettiin yhteisöllisenä tapahtumana. Suhde lapsenlapsen lujittui, kun isovanhemmat saivat viettää aikaa päiväkodissa lapsen kanssa, päivä vahvisti yhteyttä lapseen ja rauhoitti isovanhemman elämää.

Henkilökunnan mielestä päivä oli hyödyllinen ja onnistui hyvin. Isovanhempien ja lasten hyvinvointia tuettiin siten, että ohjelma oli virkistävä, lähentävä ja yhdessäolo oli iloista. Isovanhemman ja lapsen suhdetta päivä tuki siten, että isovanhempi ja lapsenlapsi kokivat yhteisen elämyksen lapselle tutussa ympäristössä, saivat viettää yhteistä aikaa, saivat huomiota toisiltaan ja ohjelma oli lähentävä. Ammatillinen kasvu toteutui, sillä opin monia asioita niin varhaiskasvatuksesta kuin tapahtuman järjestämisestä. Erityisesti yhteistyötaitoni ja stressin sietokykyeni kehittyivät. Nämä ovat hyödyllisiä taitoja tulevassa työssäni.

School of Social Services, Health and Sports
Degree programme of Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Päivi Änäkkälä	Year	2016
Supervisor	Timo Marttala & Heidi Pyyny		
Commissioned by	Limingan kunnan varhaiskasvatus		
Subject of thesis	The grandma was nice and Finnish flat bread - Grandparents' day by means of art education methods in Vanamo day care centre		
Number of pages	54 + 7		

This thesis was a developmental project. The purpose was to develop and organize a grandparents' day through art education methods in Vanamo day care centre in Tupos, Liminka. The research questions were: can grandparents' day support children and grandparents well-being with art education methods and can grandparents day support children and grandparents relationship. My personal aim in this thesis was professional growth and development through practical action. The orientation ground was art education in the early childhood education plan, which belongs to the esthetical orientation.

Feedback of the grandparents' day was asked from children, grandparents and the staff and it helped me to find out how successful the program was. The feedback was analyzed with quantitative and qualitative methods. The children thought that the grandparents' day was nice and exciting, the program was good and the grandparent's visit was expected. The grandparents thought that the program was many-sided and it was suitable for all. The grandparents' day supported the grandparents' well-being in many ways: they could spend time with the children and they were refreshed and empowered. For the grandparents it was important that they had a possibility to visit a day care centre and get to know other grandparents. The grandparents thought that grandparents' day was communal.

The staff saw that the grandparents' day was useful and well organized. The well-being of the children and the grandparents was supported so, that the program was refreshing, brought them closer to each other and they were happy together. Their relationship was supported so, that the child and the grandparent had an experience together, they could spend time together, got attention from each other and the program brought them closer to each other. My professional growth was fulfilled, I learned many things about early childhood education and how to organize an event. I learned especially co-operation and stress tolerance, which both are useful in my future work.

Key words early childhood education, art education, grandparenthood

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	7
2.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	7
2.2	Isovanhempien päivän järjestämisen syyt.....	8
2.3	Kehittämistoimintaa projektina ja tutkimustoimintana	10
3	TAIDEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA	13
3.1	Taidekasvatus lapsen kehityksen ja kasvun tukijana.....	13
3.2	Taidekasvatuksen merkitys hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen.....	14
3.3	Taidekasvatus varhaiskasvatussuunnitelmissa	16
3.4	Taidekasvatuksen osa-alueet	17
4	ISOVANHEMPIEN PÄIVÄN KEHITTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN.....	21
4.1	Projektin eteneminen käytännössä	21
4.2	Isovanhempien päivän ohjelma	26
4.3	Ammatillinen kasvu projektin aikana.....	29
5	PÄIVÄN PALAUTTEET, ARVIOINTI JA EETTISYYS.....	31
5.1	Lasten ja isovanhempien palautteet	31
5.2	Henkilökunnan palautteet	41
5.3	Kehittämisehdotuksia.....	45
5.4	Työn eettisyys ja luotettavuus.....	47
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	49
	LÄHTEET.....	51
	LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa isovanhempien päivä taidekasvatuksen keinoin Vanamon päiväkodissa Limingan Tupoksessa. Isovanhempien päivän suunnittelussa on otettu huomioon varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet varhaiskasvatussuunnitelmista ja varhaiskasvatuslaista. Aihe valikoitui omasta kiinnostuksestani taidekasvatusta ja sukupolvien välistä kanssakäymistä kohtaan ja työlle oli kiinnostusta sekä tarvetta päiväkodilla. Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tarkoituksena oli tutkia, voidaanko taidekasvatuksen avulla tukea isovanhempien ja lasten hyvinvointia sekä tukeeko isovanhempien päivä isovanhempien ja lasten suhdetta. Henkilökohtainen tavoitteeni oli oma ammatillinen kasvu ja kehittyminen käytännön toiminnan avulla. Toimeksiantajan tavoitteena oli saada isovanhempien päivä järjestetyksi päiväkodilla ja kuulla palautteista, onko isovanhempien päivän järjestäminen hyödyllistä.

Sisällölliseksi orientaatioksi on valittu taidekasvatus, joka on osa esteettistä orientaatiota. Päivässä toteutuu myös historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.) Isovanhempien päivästä voitaisiin saada päiväkotiin jokavuotinen perinne, jota osataan odottaa sekä vanhempien, isovanhempien että henkilökunnan taholta.

Varhaiskasvatuslain 1. luvussa 2 a §:ssä kohdassa 3 todetaan, että varhaiskasvatus toteuttaa lapsen liikkumiseen, leikkiin, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa lasten myönteiset oppimiskokemukset. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/ 36 1:2a § (8.5.2015/580). Isovanhempien päivä oli varhaiskasvatuslain mukaista toimintaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kerrotaan, että varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lapsen pitäisi kokea tulevaisuutensa kuulluksi ja arvostetuksi, hänet hyväksytään omana itsenään ja hän saa vahvistusta itsetunnolle. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja ja uskaltaa yrittää. Lapsi kohdataan yksilöllisten tarpeiden ja persoonallisuutensa

mukaan. Turvalliset ihmissuhteet edistävät lapsen hyvinvointia ja näitä suhteita vaalitaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15.) Isovanhempien päivä ja taidekasvatuksen erilaiset menetelmät tukivat kaikkia näitä osioita. Päivässä lapsi ja isovanhempi tekivät ja leikkivät yhdessä. Suhde isovanhempaan lujittui, kun isovanhempi sai vierailla lapsen päiväkodissa.

Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kunnan ydinarvoja ovat: luovuus, avoimuus, kustannustietoisuus sekä vastuullisuus. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 6-7.) Tässä työssä toteutuivat kaikki ydinarvot. Luovuus toteutui kehittämistyönä ja isovanhempien päivän toteuttamisena, avoimuus toteutui päivän järjestämisenä, kustannustietoisuus toteutui siten, että päivän kustannukset olivat pienet ja vastuullisuus toteutui päivän järjestämisen hyvinvointivaikutuksina. Limingan kunnan varhaiskasvatuksessa toiminta-ajatuksena on laadukas, lapsi- ja perhelähtöinen palvelu, jonka lähtökohtana on lapsen kehityksen tukeminen monipuolisen toiminnan avulla yhteistyössä vanhempien kanssa. Vuorovaikutusta, leikkiä ja lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia korostetaan. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 7.) Nämä toteutuivat järjestämässäni isovanhempien päivässä.

Limingan varhaiskasvatuksen arvot perustuvat kyselyyn, jonka Limingan kunta tekee lasten vanhemmille ja henkilöstölle joka toinen vuosi. Arvot ovat: turvallisuus, leikki ja luovuus, rajojen asettaminen ja tapakasvatus sekä yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 7-8.) Opin näytetyöni toiminnallisessa osuudessa toteutuivat näistä erityisesti leikki ja luovuus sekä yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Vanamon päiväkodille ominaisia työskentelytapoja ovat: välittäminen ja yksilöllisyys, lapsilähtöisyys, luovuus, leikki sekä yhteisöllisyys ja yhteistyö. (Vanamon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2014, 10.) Nämä kaikki toteutuivat isovanhempien päivässä. Isovanhempien päivä tuki kasvatuskumppanuutta, joka on olennainen osa varhaiskasvatusta. Vanamon päiväkodissa se on vanhempien kunnioitusta ja tukemista kasvatustehtävässä. (Vanamon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2014, 19). Isovanhemmuuden tukeminen on vanhempien tukemista.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista tai järjestämistä. Opinnäytetyö voi olla esimerkiksi ohjeistus tai tapahtuman toteuttaminen. Toteutustapa voi olla muun muassa kirja, opas tai tapahtuma. Siinä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Opinnäytetyön tulisi olla käytännönläheinen, työelämälähtöinen, tutkimuksellisella asenteella toteutettu sekä alan tietojen ja taitojen hallintaa osoittava. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10.)

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa isovanhempien päivä Vanamon päiväkodilla taidekasvatuksen keinoin. Tarkoituksena oli tutkia, tukiko taidekasvatuksen keinoin järjestetty isovanhempien päivä isovanhempien ja lasten hyvinvointia sekä tukiko isovanhempien päivä isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Oma tavoitteeni oli ammatillinen kasvu ja kehittyminen käytännön toiminnan avulla. Toimeksiantajan tavoitteena oli saada isovanhempien päivä toteutumaan päiväkodilla sekä saada palautteet isovanhemmilta ja henkilökunnalta siitä, onko tämänkaltainen toiminta toivottua, onnistuiko päivä ja minkälaista palautetta päivästä annettiin.

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenä oli: voidaanko taidekasvatuksen keinoin tukea isovanhempien ja lasten hyvinvointia ja millä tavalla. Isovanhempien päivän toiminnalliset pisteet toteutettiin taidekasvatuksen keinoin. Taide voi toimia hyvinvoinnin tuottajana. Sillä voidaan valtaistaa ja voimauttaa sekä löytää käyttöön uusia voimavaroja. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 5; Hyyppä & Liikanen 2005, 124.) Avaan taidekasvatuksen hyvinvointivaikutuksia tarkemmin luvussa 3.2.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli: tukeeko isovanhempien päivä isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta ja miten. Sukupolvien välinen vuorovaikutus on mielestäni tärkeää. Isovanhempien päivässä oli toiminnallisia pisteitä, joissa

isovanhemmat ja lapset toimivat yhdessä. On tärkeää, että eri sukupolvet leikkivät yhdessä. Sukupolvien välinen yhdessä oleminen ei onnistu niin helposti kuin ennen. Lapsi sai jakaa kokemuksiaan isovanhemman kanssa ja isovanhempi osallistui lapsen päiväkotitoimintaan. Tämä vahvisti lapsen luottamusta ja lapsi sai tuntea tunteita yhdessä isovanhemman kanssa. (Kinnunen 2014, 27; Pääjoki 2011, 112; Hyyppä & Liikanen 2005, 50.)

Vilkan ja Airaksisen (2003, 19-21) ohjeiden mukaan aloitin opinnäytetyöpäiväkirjan pitämisen jo ideointivaiheessa. Opinnäytetyöpäiväkirja auttaa muistamaan, minkälaisia ratkaisuja olen tehnyt ja millä perusteella. Se sisältää muistiinpanoja aiheeseen liittyvistä artikkeleista, kirjoista ja pohdintojani aiheeseen liittyen. Sieltä löytyvät myös keskustelut, joita olen käynyt opinnäytetyöni toiminnalliseen osuuteen liittyen. Paperi ja kynä ovat olleet parhaimmat ystäväni prosessin aikana. Toiminnallinen opinnäytetyö lähtee liikkeelle aiheanalyysistä eli aiheen ideoinnista. Sen pitää olla itseä ja toimeksiantajaa kiinnostava. Taidekasvatus on lähellä sydäntäni, joten aihe motivoi minua. Tutkimussuunnitelman tein joulukuun alussa, ja siinä perustelin aiheeni valintaa ja tavoitteita sekä resursseja ja aikataulua. (Vilka & Airaksinen 2003, 23-28.)

2.2 Isovanhempien päivän järjestämisen syyt

On tärkeää, että eri sukupolvet kohtaavat ja toimivat yhdessä. Leikki on tärkeää kaikenikäisille ja leikkiä voi monella tavalla. Yhdessä toimiessaan lapset ja aikuiset voivat oppia toisiltaan. (Mikä on Terhokerho? 2015.) Taidekasvatus on leikkiä yhdessä. Isovanhempien tuella on merkitystä lasten hyvinvoinnille ja kehitykselle. On tutkittu, että isovanhempien tuki lisää lapsen hyvinvointia. Lapset, jotka ovat saaneet tukea isovanhemmiltaan, menestyvät paremmin koulussa, saavat parempia tuloksia psykologisissa testeissä ja kärsivät harvemmin masennuksesta. Sukupolvien välinen kanssakäyminen on tärkeää, vaikka omia isovanhempia ei olisikaan. (Järvinen 2013.) Taidekasvatuksen valitsin siksi, koska olen ensimmäiseltä ammatiltani teatteri-ilmaisun ohjaaja ja taidekasvatuksella on mielestäni monia mahdollisuuksia tukea vuorovaikutusta ja lisätä hyvinvointia kaikenikäisten ihmisten keskuudessa.

Muistan lapsuudestani, kuinka vierailin usein tien toisella puolella olevalla vanhustentalolla ja niin minä kuin vanhukset saimme niiltä vierailuilta jotain arvokasta. Sukupolvien välistä vuorovaikutusta arjessa pitäisi mielestäni olla enemmän ja uskon, että se vaikuttaisi molempien hyvinvointiin positiivisella tavalla. Yhteiskunnallisten rakennemuutosten ja perherakenteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi sukupolvien välinen vuorovaikutus ei ole enää itsestäänselvyys. Isovanhempien ja lapsiperheiden elämän hektisyyden ja pitkien välimatkojen vuoksi sukupolvien välinen yhdessä oleminen ei onnistu yhtä helposti kuin ennen. (Kinnunen 2014, 27.)

Isovanhemman rooli on muuttunut moni-ilmeisempään suuntaan. Suvun historian välittämisen ja tarinankerronnan lisäksi isovanhemmat toimivat leikkitoverina ja emotionaalisen tuen antajina. Isovanhemmuuden arvostus ja merkitys ovat kasvaneet viime vuosikymmeninä. Yhteisöllinen isovanhemmuus käsittää kaikki vuorovaikutussuhteet sukupolvien välillä. (Kinnunen 2014, 27-28.) Näitä edustavat esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliiton kylämummo ja kylävaaritoiminta sekä Terhokerhot ympäri Suomea. Järjestämässämme isovanhempien päivässä kylävaari oli lukemassa satuja isovanhemmille ja lapsille. Kylävaari pitää tärkeänä sukupolvien välistä vuorovaikutusta ja sen syventämistä, jotta eri sukupolvet tulevat tutuiksi keskenään.

Kun isovanhemmat ja lapsenlapset tapaavat, he viettävät aikaansa yhdessä leikkien, saunoen, marjastaen, leipoen, lukien, laulaen ja liikkuen, siis kaikin mahdollisin tavoin. Yhdessä vietetty aika on levollista ja turvallista. Isovanhemmilla on merkitystä lapsen elämässä kulttuuriharrastusten ja terveiden elämäntapojen tukemisessa. (Fågel & Rotkirch 2010, 96-97.)

Kuva 1. 5-vuotiaan lidan piirustus hänestä itsestään, kahdesta sisaruksesta ja kahdesta mummista isovanhempien päivässä.

2.3 Kehittämistoimintaa projektina ja tutkimustoimintana

Opinnäytetyöni toiminnallinen osuus oli kehittämisprosessi, jonka toimintaan kuuluu olennaisesti viisi tehtävää. Kehittäminen edellyttää perusteluja, toiminnan organisointia, kehittävää toimintaa, toiminnan arviointia sekä uusien palvelujen levittämistä. (Toikko & Rantanen 2009, 56-57.) Toteutin isovanhempien päivän projektina, joka alkoi konkreettisesti joulukuussa ja päättyi helmikuussa pidetyn tapahtuman sekä palautteenannon jälkeen. Kirjoitin projektista opinnäytetyöni raportin.

Projektit ovat ainutkertaisia ja edustavat rajattua toimintaa, niillä on ennalta määrätyt kiinteät tavoitteet, ne ovat hyvin suunniteltuja, työntekijät pitävät kiinni aika- ja budjettiresursseista, projektiin tarvitaan ryhmätoimintaa ja siihen sitoutumista ja projektin aikana kehitetty uusi toiminta jää osaksi normaalia käytän-

töä. Keskeistä prosessissa on määritellä, miten se liittyy työyhteisön perustehtävään. Perustehtävä ilmaisee työyhteisön toiminnan perimmäisen tarkoituksen. Jokaisella projektilla tulee olla yhteys perustehtävään. Projektista tulee käydä yhteistä ja avointa keskustelua projektin merkityksestä työyhteisön näkökulmasta. (Paasivaara, Suhonen & Nikkilä 2008, 7-10.) Päiväkodin perustehtävä on tarjota lapsille laadukasta varhaiskasvatusta sekä tukea lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista. Isovanhempien päivässä halusimme tarjota isovanhemmille mahdollisuuden tutustua lapsenlapsensa hoitopaikkaan sekä tukea heidän vuorovaikutustaan ja hyvinvointiaan. Monipuolisten teemojensa avulla päivä tuki lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista.

Taulukko 1. Kehittämistoiminnan tehtäväkokonaisuuksien välinen suhde hahmotetaan lineaarisen mallin avulla (Toikko & Rantanen 2009, 64)

TAVOITTEEN → MÄÄRITTELY	SUUNNITTELU →	TOTEUTUS →	PÄÄTTÄMINEN JA ARVIOINTI
----------------------------	---------------	------------	-----------------------------

Lineaarinen malli (Taulukko 1) toteutui kehittämässäni isovanhempien päivässä seuraavalla tavalla. Isovanhempien päivän tavoite määriteltiin sekä toimeksiantajan että oman tavoitteeni mukaan. Toimeksiantajan tavoite oli saada isovanhempien päivä järjestetyksi päiväkodilla ja saada palautteista tietää, oliko päivä hyödyllinen. Oma tavoitteeni oli ammatillinen kasvu käytännön toiminnan avulla. Suunnitteluvaiheessa tein kehittämissuunnitelman, jossa tulivat esiin aikataulu, budjetti, työsuunnitelma ja dokumentointi. Suunnittelimme perinnetyöryhmän kanssa, mitä päivään voisi kehittää, mitkä ovat omat ehdotukseni ja päiväkodin toiveet päivästä. Tässä sovimme myös vastuista. Suunnitteluun liittyivät myös kaikki oheistoiminta, kuten ilmoitukset, kutsut ja muut järjestelyt. Toteutus tapahtui isovanhempien päivänä 12.2.2016. Toteutukseen kuuluivat palautelomakkeet lapsille, isovanhemmille ja henkilökunnalle. Päättämiseen ja arviointiin kuuluivat palautelomakkeiden analysointi ja jatkoideoiden kehittäminen.

Vanamon päiväkodissa vietetään joka toinen kuukausi joku tapahtuma eri teemalla. Helmikuun teemana oli perinne, johon isovanhempien päivä nyt asettui. Päiväkodilla on joskus aiemmin vietetty isovanhempien juhlaa, ja nyt oli sopiva

hetki sille, että päivä järjestettiin. Aiemmat juhlat ovat olleet sellaisia, joissa lapset ovat esittäneet ja isovanhemmat olleet vieraana ja pidin itse tärkeänä sitä, että nyt isovanhemmat ja lapset toimivat yhdessä. Näin isovanhemmat pääsivät osallistumaan lasten toimintaan.

3 TAIDEKASVATUS VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Taidekasvatus lapsen kehityksen ja kasvun tukijana

Lapsen oikeuksien sopimuksen 31. artiklassa todetaan, että sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden vapaa-aikaan ja lepoon, ikänsä mukaiseen leikkiin ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen taiteisiin ja kulttuurielämään. Sopimusvaltiot sitoutuvat kunnioittamaan ja edistämään lapsen oikeutta osallistua kaikkeen taide- ja kulttuurielämään sekä kannustavat yhtäläisten ja sopivien mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajan toimintoihin. (Yleissopimus lasten oikeuksista 1989.) Lapsella on oikeus nähdä ja osallistua taiteen tekemiseen ja kulttuurielämyksiin. Meidän tehtävämme on varhaiskasvatuksen ammattilaisina huolehtia siitä, että nämä oikeudet toteutuvat.

Varhaiskasvatuksella on kulttuurisia tehtäviä. Yhteiskunnallinen ulottuvuus ihmiseksi kasvussa tarkoittaa sitä, että lapsi kasvaa kulttuuriset lähtökohdat huomioiden demokraattiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen oman kulttuurisen identiteetin pitäisi selkiytyä ja lapsen pitäisi ymmärtää kulttuuristen ilmiöiden moninaisuutta. Lapsilla on oikeus myös omaan yhteisölliseen tilaan, lastenkulttuuriin. Jos varhaiskasvatus ymmärretään sekä pedagogisena että kulttuurisena ilmiönä, sen tulisi tarjota lapsille tasavertaiset mahdollisuudet kulttuuriseen kehittymiseen. Laadukkaalla päivähoitopedagogiikalla voidaan tasoittaa sosioekonomisen taustan vaikutusta lapsen oppimisessa ja vaikuttaa lapsen taustoista ilmeneviin kulttuurieroihin. (Ruokonen & Rusanen 2009, 10-11.)

Lasten kulttuuri syntyy vain siten, että aikuinen tukee lapsen osuutta sen tuottamisessa. Kasvattaja pystyy synnyttämään aikuisten ja lasten välistä kulttuuria, joka perustuu vuorovaikutukseen. Kasvattaja voi tukea lasten omaa kulttuuria suuntaamalla huomion lapsen näkemyksiin ja hänen maailmaansa sekä syvennyttäen lapsen tapaan kommunikoida, toimia tai ajatella. Lapsen näkemyksiä tulee kunnioittaa ja kuunnella. Oppimisympäristön tulisi kytkeytyä lapsen aiempiin kokemuksiin, ottaa huomioon lapsen tavan kokea todellisuutta ja lapsen kehi-

tystason. Siellä on oltava tilaa spontaaneille leikeille, lapsen kiinnostuksen kohteille ja taiteelliselle ilmaisulle, jolloin lapsen on mahdollista peilata tunteitaan, ajatuksiaan ja kokemuksiaan eri taiteenalojen antamin keinoin. Taide voi herättää kokemuksia, jotka saavat nauttimaan olemassaolosta sen hetkisessä tilanteessa, ilman hyödyllistä tarkoitusta. Lapsella on kyky ja halu kuvitella sekä luoda sisäisiä mielikuvia. Kuvittelun kyky auttaa lasta ristiriitatilanteissa kuvittelemaan vaihtoehtoja sekä auttaa eläytymään toisten tunteisiin. (Ruokonen & Rusanen 2009, 10-12.)

Taidekasvatuksen tehtävä on säilyttää ihmisen synnynnäiset valmiudet tehdä taidetta ja havainnoida esteettisesti. Taiteen voima on sen tekemisessä, ennakkoimattomuudessa, kyvyssä nähdä mahdollisuuksia ja löytää erilaisia ratkaisutapoja. Taiteen prosessi kehittää lapsen sosiaalisuutta, vahvistaa itsetuntoa, tarjoaa elämyksiä sekä auttaa ymmärtämään erilaisuutta. (Häkki 2014, 206.)

3.2 Taidekasvatuksen merkitys hyvinvointiin ja vuorovaikutukseen

Taiteen ja kulttuurin merkitys yhteisöllisenä voimavarana on kiistanalainen, mutta meneillään olevan taloudellisen ja yhteiskunnallisen murroksen aikana sen merkitys kasvaa ja näkyy ihmisten arkielämässä, kansantaloudessa ja ihmisten sosiaalisessa toiminnassa. Kansakunnan sivistys rakentuu taiteelle ja kulttuurille. Taide voi olla taloudellisen kasvun ja hyvinvoinnin merkittävä tuottaja, mutta se on merkityksellinen henkisen kasvun edistäjänä. Taiteilijat ja taidekasvattajat antavat toimintaympäristössään ideoita siitä, miten ajatellaan luovasti. Kulttuuritahojen, luovan työn ammattilaisten, vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteistyö voi parantaa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin edellytyksiä muuttua ja selviytyä uusien haasteiden mukaisesti. Kun taiteen läsnäolo mahdollistetaan perusoikeutena jokaiselle varhaislapsuudesta alkaen, se luo uusia mahdollisuuksia tulevaisuuden yhteiskunnalle. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 5-6.)

Taide- ja kulttuuritoiminta voivat lisätä ihmisen hyvinvointia löytämällä luovien keinoin käyttöön käyttämätöntä kapasiteettia ja uusia resursseja. Valtaistaminen

voi tapahtua osallistumalla kulttuuritoimintaan, jolle annetaan sosiaalisia tavoitteita. Se vahvistaa elämänhallintaa ja kykyä selviytyä ongelmista sekä nopeuttaa sosiaalista ja kulttuurista muutosta. Valtaistaminen on yksi terveyden edistämisen menetelmistä. Sosiokulttuuriseksi innostamiseksi kutsuttu toiminta on ollut Suomessa aina osa yhteiskuntaa. Urheiluseurat, kansanjuhlat, kansalais- ja työväenopistot, harrastajateatterit ja vahva musiikin perinne ovat rikastuttaneet ihmisten elämää. (Hyyppä & Liikanen 2005, 124.) Kokemukseni mukaan taidetoiminta on usein ennalta ehkäisevää ja jää siksi monesti huomaamatta, ilman tunnustusta ja määrärahoja.

Lapselle taiteellisen toiminnan yksi keskeinen tehtävä on ilmaista omaa sisäistä maailmaa ja jakaa kokemuksia toisten kanssa. Taiteen avulla syntyy vuorovaikutusta, jonka lapsi määrittää. Lapsen taiteellisessa toiminnassa tekeminen itse on toiminnan ydin. Lasten taiteelliselle toimijuudelle vertaisvaikutus on tärkeää. Heidän taidetoimintansa on sosiaalista, vuorovaikutteista ja yhteisöllistä. Lapselle on tärkeää tuntea kuuluvansa ympäröivään kulttuuriin ja sen perintöön. Lapsella on oikeus päästä osalliseksi kulttuurisista juhlista, käsitöistä, lauluista ja saduista. Varhaiskasvatuksessa tämä ei tarkoita vain opettamista vaan myös mukaan ottamista. Näin vahvistetaan eri-ikäisten ihmisten vuorovaikutusta ja autetaan lapsia kiinnittymään ympäristöönsä. (Pääjoki 2011, 112-119.)

Taide- ja kulttuurielämykset synnyttävät emootioita eli tunteita, jotka vaikuttavat aivoissa psykofysiologiseen säätelyjärjestelmään ja tasapainottavat sen toimintaa. Aivot toiminnan, elimistön ja ihmismielen toimintaa säätelevän järjestelmän pysyvä tasapaino sosiaalisen ympäristön kanssa on osa hyvinvointia. Varhaislapsuuden ihmissuhteilla on tärkeä merkitys hyvinvoinnin ja luottamuksen kehittymiselle. (Hyyppä & Liikanen 2005, 50.) Tästä oli kysymys kun isovanhempien päivässä työskenneltiin yhdessä taidekasvatuksen keinoin. Tällä toiminnalla oli mahdollisuus tukea sekä lapsen että isovanhemman hyvinvointia sekä tukea heidän suhdettaan eli kehittää luottamusta isovanhemman ja lapsen välillä toiminnan avulla.

3.3 Taidekasvatus varhaiskasvatussuunnitelmissa

Lapselle ominaisia tapoja toimia ja ajatella ovat: tutkiminen, liikkuminen, leikkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen. Kun lapsi saa toimia luontevasti, se vahvistaa hänen hyvinvointiaan ja käsitystään itsestään sekä lisää mahdollisuutta osallistumiseen. Kun lapsi toimii mielekkäällä tavalla, hän voi ilmentää tunteitaan ja ajatteluaan. Samalla kasvattajille avautuu kanava lasten maailmaan ja ajatteluun. Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon lapselle ominaiset tavat toimia ja niissä toteutuvat lapsen oppiminen, sisällölliset orientaatiot ja kielen merkitys. Toimintaa kehitetään varhaiskasvatussympäristöä arvioimalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20.)

Isovanhempien päivän teemat pohjautuivat taidekasvatukseen. Taiteelliset peruskokemukset syntyvät lapsen kasvuympäristössä, jossa vaalitaan kädentaitoja, musiikkia, lasten kirjallisuutta, kuvallista, draamallista ja tanssillista toimintaa. Taiteellisten kokemusten lumous virittää lapsen toiminnallisuuden ja taidetta tekevän sekä kokevan lapsen maailmassa on taiteellista draamaa, oppimisen iloa, tuoksua, ääniä, muotoja, värejä, tuntemuksia ja eri aistialueiden yhdistelmiä. Lapsen on mahdollista kokea mielikuvitusmaailma, jossa kaikki on leikisti totta ja mahdollista. Taiteeseen liittyy myös oppimiseen liittyvää säännönmukaisuutta. Lapsi nauttii ilmaisusta, taidoista ja taiteesta sekä yksin että muiden kanssa. Taiteellisen tekemisen ja kokemisen kautta lapsi kehittyy ryhmän jäsenenä ja yksilönä. Varhaislapsuudessa saadut taiteelliset peruskokemukset rakentavat lapsen myöhempiä taidemielityksiä ja valintoja sekä kulttuurisia arvostuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 23-24.)

Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että varhaiskasvatussympäristön ja henkilöstön tulee mahdollistaa lapsen toimiminen taiteellisen ilmaisemisen eri osa-alueilla monipuolisesti. Näitä osa-alueita ovat: musiikki, draama, mediakasvatus, kädentaidot, luova liikunta ja kuvataide. (Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2013, 24.) Nämä kaikki osa-alueet toteutuivat isovanhempien päivässä. Draama toteutui nukketeatterina, musiikki ja luova liikunta laulamalla ja liikkumalla, kirjallisuus ja mediakasvatus satuina,

kuvataide maalaamisena ja kädentaidot rieskan leivontana. Vanamon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan, että lapsen taiteellista kokemuspäiriä voidaan laajentaa esimerkiksi järjestämällä erilaisia taidetapahtumia. (Vanamon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2014, 27).

Esteettinen orientaatio varhaiskasvatuksessa on monitahoinen ja laaja. Se avautuu kuuntelemisen, tuntemisen, luomisen, havaitsemisen, intuition ja kuvittelun avulla. Lapsille syntyy harmonian, melodian, jännityksen, ilon, tyylin, kauneuden, rytmin, mutta myös niiden vastakohtien kautta tuntemuksia, kokemuksia ja omakohtaisia aistimuksia. Lapsen asennoituminen, näkemykset ja arvostukset alkavat hahmottua. Yksi orientaation tärkeistä prosesseista on samastuminen, joka kasvattaa ihmisyyteen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.) Koska esteettinen orientaatio sisältää niin monenlaista tuntemuksista luomiseen ja kuvitteluun, siksi se oli mielestäni paras keino käytettäväksi isovanhempien päivässä.

3.4 Taidekasvatuksen osa-alueet

Taidekasvatuksen osa-alueita ovat: luova liikunta ja tanssi, musiikki, draama, nukketeatteri, lastenkirjallisuus, kuvataide ja kädentaidot. Kaikki nämä toteutuvat jollain tavalla isovanhempien päivässä, koska osa integroitiin yhteen. Luova liikunta perustuu siihen, että lapsen liikkuminen on tutkivaa ja luovaa. Liikkuminen on lapsen tapa osallistua maailmaan ja ottaa selvää asioista. Luova liikunta lähtee lapsen leikistä, omasta ja yhteisen toiminnan ilosta. Luovassa liikunnassa ohjaava aikuinen ei näytä lapselle mallia vaan liikunta toteutetaan ja luodaan yhdessä. Lapsella on aktiivinen rooli ja hänestä tulee kulttuurin luoja. Lapselle kehon kieli on välitön tapa ilmaista kokemuksia ja tunnetiloja. Kehon kieli on tärkeä kanava lapsen ja aikuisen välisessä vuorovaikutuksessa. (Anttila 2009, 16-18.)

Lapsen maailmassa musiikki on fantasian ja leikin tila, joka antaa ravintoa ajatteluprosesseille ja tunnekokemuksille. Musiikillinen oppimisympäristö herkistää lasta kuunteluun ja kehittää sekä rohkaisee häntä musiikilliseen itseilmaisuun

soittamisen, liikkumisen, laulamisen, maalaamisen, tanssimisen ja dramatisoinnin kautta. Musiikkikasvatuksella tuetaan lapsen kehitystä sekä edistetään oppimisedellytyksiä. Lapsi oppii nopeasti tunnistamaan erilaisia ääniä ja musiikkikasvatus luo perustan musiikillisen kielen oppimiselle. Musiikkikasvatukseen liittyvät laulut, runot, lorut, musiikkisadut ja riimit auttavat lasta hahmottamaan sykettä ja melodiarytmejä. Laulaminen tukee lapsen kielen ja puheen kehitystä. Edellä mainittujen lisäksi musiikkikasvatus välittää suomalaista kulttuuriperinnettä. (Ruokonen 2009, 22-28.)

Draama yhdistää kasvatuksen ja leikin teatterin keinoihin ja toiminta tapahtuu ryhmässä ilman yleisöä. Draama edistää lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Toimiminen draaman työtavoilla edellyttää toisten huomioon ottamista. Toiminnassa korostuvat aikuisen ja lasten yhteistyö, ryhmälähtöisyys, keskeneräisten tilanteiden sietäminen ja korkea elämystaso. Toiminnalle keskeistä on dialogisuus, joka pohjautuu ryhmän jäsenten pohdinnoille, toiminnoille ja ideoille. Draama on leikillisen vakavaa toimintaa, joka on hauskaa, vaikka siihen osallistutaan tosissaan. Draama auttaa lasta keskittymään, auttaa mielikuvituksen kehittymistä, tukee lapsen itseluottamusta, myönteistä minäkäsitystä, kielellistä kehitystä ja yhteistaitojen kehittymistä sekä tutustuttaa lasta oman kehonsa toimintaedellytyksiin ja siihen, että lapsi ymmärtää todellisuuden ja kuvitteellisen tilanteiden eron. (Toivanen 2009, 30-32.)

Nukketeatteri on oiva väline, jolla lasta voidaan ohjata taiteen pariin, innostaa leikkiin ja aktivoida luovuutta. Nukketeatteri vaatii mielikuvitusta, ja mielikuvitus herättää aistit, tunteet ja muistot. Lapsi samastuu nukken osaan, kokee tunteita ja pääsee kosketuksiin kuvataiteen, teatterin, sanataiteen ja musiikin kanssa. Nukketeatteri avaa tarinoita ja on ikärajatonta teatteria, jonka jokainen kokee omalla tavallaan, mutta kokemus on yhteinen. (Barić 2009, 36-39.)

Kuva 1. Muppinket keskustelevat isovanhempien päivänä. Kuva: Annemari Tieva-Heikkinen

Kun lapsi oppii kielen, se mahdollistaa vuorovaikutuksen muiden ihmisten kanssa ja lapsi alkaa luoda suhdetta itsensä ja maailman välille. Lapsi jakaa havaintojaan, jäsentää niitä, kertoo kokemastaan ja on kontaktissa toisten kanssa. Aikuisen ja lapsen yhteiset luku- ja leikkitalanteet ovat tärkeitä kielen oppimisen kannalta. Lapsilla pitäisi olla mahdollisuus tutustua lastenkirjallisuuden eri lajeihin varhaiskasvatuksessa ja luoda myönteinen suhde kirjoihin. Lapsen kiinnostuksen kohteet kannattaa huomioida. Lapset tarvitsevat yhteisiä tarinoita ja jaetuja kokemuksia. Kerronnan ja lukemisen taikapiiressä koetaan jännitystä, pelkoa ja helpotusta sekä eläydytään yhdessä muiden kanssa. (Suojala 2009, 40-44.)

Kuvataide kasvattaa lasta taiteeseen ja taiteen avulla. Kuvataide antaa mahdollisuuksia lapsen aisti- ja havaintotoimintojen herkistämiseen. Lapsi katsoo kaikkea ikään kuin ensimmäistä kertaa. Tulokset eivät saisi olla tärkeintä kuvataiteessa, vaan lasta pitäisi kannustaa kokeilemaan erilaisia toimintatapoja ja ylittämään omia rajojaan. Kuvataidekasvatuksessa on neljä osa-aluetta: kuvataiteellinen kokeminen, kuvataiteellinen ilmaisu, ympäristön esteettinen ja kulttuurinen kokeminen sekä median tarkastelu. Näihin kietoutuvat kuvalliset työskentelytavat, taiteen vastaanottaminen, oman elinympäristön havainnointi sekä median tarkastelu. (Rusanen 2009, 48-51.)

Kädentaidot tuovat lapselle iloa tekemisestä, kehittävät kädentaitoja, herättävät oivaltamista sekä ajattelua ja auttavat omien taitojen ja rajojen tutkiskelussa. Lapselle muodostuu osaamisen kokemuksia, jotka ovat merkittäviä onnistumisen ja oppimisen kannalta. Ilo voi syntyä jo toiminnasta, eikä lopputulos ole aina tärkein. Käsityökasvatuksen tavoitteet ovat: kädentaitojen kehittäminen, onnistumisen ja elämysten ilon tuottaminen, aistitoimintojen ja -herkkyiden kehittäminen, avaruudellisen hahmottamisen kehittäminen, motoristen taitojen kehittäminen, havainnoinnin ja luovuuden kehittäminen sekä ajattelun herättäminen. (Karppinen 2009, 56-58.)

Taidekasvatus on laaja-alainen ja sisältää monipuolista toimintaa, jota voi toteuttaa avarakatseisesti. Tärkeintä on tekemisen ilo. Isovanhempien päivässä toteutui laaja kirjo erilaisia taidekasvatuksen osa-alueita, jotka yhdistyivät toisiinsa erilaisissa toiminnallisissa tapahtumapisteissä.

4 ISOVANHEMPIEN PÄIVÄN KEHITTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN

4.1 Projektin eteneminen käytännössä

Sain ideoita opinnäytetyöni aiheista syksyllä 2015. Suurin osa pohtimistani ideoista opinnäytetyöni aiheeksi olivat toiminnallisia, joten oli syytä löytää aihe, joka kiinnostaisi toimeksiantajaa. Ideointivaiheessa aloitin opinnäytetyöpäiväkirjani kirjoittamisen. Viimeinen työharjoitteluni oli suorittamatta ja ajattelin, että yhdistän työharjoittelun ja opinnäytetyön niin, että kehitän ja toteutan opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden viimeisessä työharjoittelupaikassani. Ehdotin kolmea ideaani, jotka liittyivät taidekasvatukseen, sähköpostitse Limingan kunnan varhaiskasvatuksen johtajalle ja Tupoksen aluepäiväkodin johtajalle lokakuussa 2015 ja he pitivät ideaani isovanhempien päivästä taidekasvatuksen keinoin mahdollisena toteuttaa. Päiväkodilla oli keskusteltu jo aiemmin siitä, että haluttaisiin toteuttaa isovanhempien päivä. Edellisestä isovanhempien päivän järjestämisestä päiväkodilla oli kulunut jo lähes viisi vuotta.

Allekirjoitimme toimeksiantosopimuksen Tupoksen aluepäiväkodin johtajan kanssa marraskuussa 2015 isovanhempien päivän kehittämisestä ja toteuttamisesta Vanamon päiväkodilla helmikuussa 2016. Sovimme samalla, että päiväkotiei tarvitse työstäni mitään erillistä kirjallista osiota, heille riittää tapahtuman kehittäminen ja järjestäminen. He haluavat tietää, onnistuiko päivä ja minkälaisista palautetta päivästä annettiin. Hain tutkimuslupaa marraskuussa 2015 Limingan varhaiskasvatuksen johtajalta ja sain myönteisen päätöksen. Tutkimusluvassa sovimme, että toteutuksesta sovitaan tarkemmin päiväkodin johtajan kanssa ja kunta maksaa isovanhempien päivän materiaalikustannukset.

Toteutin opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden Vanamon päiväkodissa Tupoksessa. Tuπος kuuluu Limingan kuntaan. Liminka on Suomen nopeimmin kasvava kunta, asukkaita on ollut 9744 vuoden 2014 lopulla ja väestön ikärakenne on nuori, 1-15-vuotiaita on 36.6 % kunnan asukkaista. (Kuntainfo 2015.) Vanamon päiväkotie on vuonna 2006 avattu, 96-paikkainen kunnallinen päiväkotie, jossa oli isovanhempien päivän aikaan hoidossa 107 lasta. Vanamon päiväkodissa työs-

kentelee viisi lastentarhanopettajaa, yksi vastaava lastentarhanopettaja, 10 lastenhoitajaa, kolme ryhmäavustajaa ja yksi perhepäivähoidon varahenkilö. Lisäksi keittiöllä työskentelee yksi henkilö ja siivouksesta vastaa kaksi henkilöä, jotka työskentelevät myös keittiöllä. Aluepäiväkodin johtajan toimisto sijaitsee Vanamon päiväkodin tiloissa.

Päiväkodissa on viisi lapsiryhmää: yläkerrassa toimii 4-5 -vuotiaat Röllit ja Metsämörrit, 3-4 -vuotiaat Menninkäiset ja alakerrassa toimii 1-4 -vuotiaat Peukaloiset ja 1-3 -vuotiaat Tiitiäiset. Lisäksi tiloissa on avointa varhaiskasvatustoimintaa, jossa on kaksi ryhmää: 2-5 -vuotiaat Viikarit ja 2-3 -vuotiaat Naperot. Kummassakin ryhmässä on seitsemän lasta. Yläkerran ryhmissä on kussakin noin 23 lasta ja alakerrassa yhdessä ryhmässä on 14 lasta. Kaikki lapset eivät ole yhtä aikaa paikalla, koska osa käy hoidossa esimerkiksi 10, 13 tai 15 päivää kuukaudessa. Niinpä isovanhempien päivänä oli pois 20 lasta ja jotkut osallistuivat isovanhempien päivään omalla vastuulla siten, että heillä ei ollut sinä päivänä hoitopäivää.

Aloitin työharjoitteluni Vanamon päiväkodissa joulukuussa ja silloin kokoonnuimme ensimmäisen kerran perinnetyöryhmän kanssa. Työryhmään kuului minun lisäksi kolme henkilöä. Pohdimme isovanhempien päivän kestoa ajallisesti ja miten se sijoittuu päivän toimintoihin. Päädyimme siihen, että päivä alkaa kello 8.30, jolloin isovanhemmat voivat tulla lapsenlapsensa ryhmään. Kello 9 alkavat toiminnalliset pisteet jatkuen kello 11 saakka. Päiväksi valikoitui perjantai, koska ajattelimme, että se olisi mukava lopetus viikolle ja isovanhempien olisi ehkä helpompi järjestää tulonsa viikonloppua vasten. Halusimme, että päivä on lähellä ystävänpäivää, jota vietetään 14.2. joten siksi valitsimme 12. päivän. Helmikuu oli jo ennalta päätetty isovanhempien päivän toteutumiskuukaudeksi ja sen teemana oli perinne.

Olin miettinyt isovanhempien päivän toiminnalliset pisteet jossain määrin valmiiksi ja jaoimme kunkin pisteen vastuutehtävät. Sovimme, että kukin meistä ohjaa yhtä toiminnallista pistettä. Tuolloin ajattelin, että pisteitä olisi neljä ja lopussa olisi kaikille yhteinen teatteriesitys. Mietimme sopivia tiloja toiminnalle.

Jotkin tilat oli helppo päättää, kuten rieskan leivonta, mutta toisia pyörittelin ja vaihdoin mielestäni toimivammiksi ja isommiksi tiloiksi. Koska kuukauden teemana oli perinne, yritin linkittää sen jollain tavalla jokaiseen toimintapisteeseen.

Olin ajatellut isovanhempien päivän loppuun teatteriesitystä, mutta jouduin luopumaan ajatuksesta sen vuoksi, koska juhlasaliin mahtuu vain 80 ihmistä. Päiväkodissa on yli 100 lasta hoidossa ja siihen vielä isovanhemmat lisäksi. Niinpä päädyin siihen, että isovanhempien päivässä on viisi toiminnallista pistettä, jossa lapset kiertävät ryhmissä yhdessä isovanhempien sekä kahden kasvattajan kanssa. Toiminnalliset pisteet olivat: rieskan leivonta, maalaaminen, laululeikit, satuhetki ja teatterituokio. Yhdessä pisteessä viivytettiin noin 20 minuuttia ja ryhmän ohjaajat pitivät huolta siitä, että aikataulussa pysyttiin.

Valmistin kotiväelle tiedotteen ja ilmoittautumislapun (liite 1), joka jaettiin tammi-kuussa. Perheen sisaruksille jaettiin yksi lappu. Tiedotteessa kysyin myös lupaa, saako lapsen valokuvaa käyttää opinnäytetyössäni. Ilmoittautumisaikaa annoin kahdeksan päivää, koska arvelin, että siinä ajassa ehtii kysyä isovanhemmilta, pääsevätkö he tulemaan ja isovanhemmat ehtivät järjestellä asiat niin, että pääsisivät. Arvelin, että laput eivät palaudu tuossa ajassa, ja niin kävikin. Palautuspäivämäärään mennessä lappuja palautui 19 kappaletta, kun niitä oli jaettu yhteensä 78 kappaletta, mutta minulla oli kuitenkin kaikkien lappujen palaututtua vielä aikaa järjestellä ryhmät, joissa lapset kulkivat isovanhempien päivänä. Ilmoittautumislapussa olisi ollut syytä mainita, että se palautetaan joka tapauksessa päiväkodille. Nyt kävi niin, että jouduimme pyytämään lappuja takaisin ja osa ei silti palauttanut lappua vaan ilmoitti asiasta suullisesti.

Päiväkodissa on 18 sisarusta eri ryhmissä ja heillä on yhteiset isovanhemmat. Näin ollen järjestin isovanhempien päivän ryhmät niin, että jos isovanhempi pääsi paikalle, saman perheen lapset kulkivat samassa ryhmässä, mutta kuitenkin niin, että pienet saivat kulkea omassa tutussa ryhmässä. Ryhmät eivät saaneet kasvaa liian suuriksi, vaan yhdessä ryhmässä oli noin 21 lasta. Tämä oli isovanhempien päivän toteutuksen haastavin osuus ja siksi oli tärkeää saada ilmoittautuminen päivään ajoissa. Päiväkodin tilanne hoitolasten suhteen elää

jatkuvasti, mutta yksittäiset muutokset eivät venettä heilauttaneet. Sain ryhmät muodostettua noin viikkoa ennen tapahtumaa. Tosin yksittäisiä muutoksia tuli vielä samana päivänä, kun sain tietää, että isovanhempi pääseekin paikalle.

Isovanhempien päivään ilmoitautui 81-91 isovanhempaa tai muuta lapselle tärkeää henkilöä. Tammikuussa kokoontuimme uudelleen perinneryhmän kanssa ja kävimme läpi materiaalihankintoihin liittyvät asiat. Jokaisen pisteen vastuuhenkilö hankki materiaalit omaan pisteeseensä. Hankintalistalla olivat leivontatarvikkeet, maalaustarvikkeet sekä tarjoilut. Tarjoilu oli järjestetty siten, että viimeisen toiminnallisen pisteen lopuksi lapset ja isovanhemmat menivät lapsen omaan ryhmään, jonne oli järjestetty heidän leipomansa rieskat, levitettä ja tuorekurkkua rieskan päälle ja kahvia aikuisille. Lasten ruokailu oli alkamassa, joten nämä olivat riittävät tarjoilut. Tässä yhteydessä pyysimme isovanhempia täyttämään palautelomakkeen päivästä (liite 2) yhdessä lapsen kanssa.

Lapset askartelivat kutsut itse ja kävivät viemässä kirjeet postiin. Kirjoitin kutsun tulevan tekstin ja toimitin sen jokaiseen ryhmään. Ilmoittautumislapussa ei mainittu, että lapsi askartele kutsun itse ja vie sen postin laatikkoon. Asian olisi voinut mainita, koska osa vanhemmista piti kirjekuoren tuomista turhana sanoen, että isovanhempi tietää, milloin tapahtuma on ja tulee paikalle. Ajatus oli se, että lapsi saa tärkeän tehtävän askarrellessaan kutsukortin ja viedessään sen postiin. Hän odotti iloisena päivää, jolloin isovanhempi saapui paikalle saatuaan lapsen tekemän kutsun. Asiasta tiedotettiin suullisesti vanhemmille. Jos vanhemmat eivät toimittaneet kirjekuorta, mutta isovanhempi oli tulossa päivään, vanhemmilta kysyttiin, voisivatko he toimittaa kutsun perille. Loput askartelut jaettiin isovanhempien päivässä isovanhemmille. En tiedä, olisinko saanut tiedon siitä, että lapsi askartele itse kutsun ja lähettää sen, mahtumaan ilmoittautumislappuun, koska kaiken tiedon piti mahtua yhdelle paperille ja onnistuin juuri ja juuri saamaan kaiken informaation yhdelle paperille.

Päivässä vieraili paikallislehti Rantalakeuden toimittaja. Artikkelit julkaistiin lehdessä keskiviikkona 17.2.2016. Lehdessä oli kuva yhdestä lapsesta ja hänen isovanhemmistaan ja artikkelissa mainittiin myös muita päiväkodissa olevia lap-

sia. Kaikilta kysyttiin luvat artikkelin julkaisemiseen. Pyysin toimittajaa kahdesta syystä: Limingan varhaiskasvatus sai tällä tavalla positiivista näkyvyyttä lehdes-
sä ja toisaalta sain itse näkyvyyttä tulevana lastentarhanopettajan työn hakija-
na. Olin työharjoittelussa 4-5 -vuotiaiden Röllien ryhmässä ja he muistelivat iso-
vanhempien päivää piirtämällä siitä. Nämä erilaiset dokumentoinnin tavat valo-
kuvaus mukaan luettuna tekivät isovanhempien päivää näkyväksi ja toivat esiin
oppimiskokemuksia sekä luovan työn merkityksellisimpiä hetkiä. (Rintakorpi
2009, 85). Kysyin lapsilta ja vanhemmilta luvat, saanko käyttää lapsen piirustus-
ta opinnäytetyössäni (liite 2). Projekti eteni kokonaisuutena alla olevan taulukon
mukaisesti (Taulukko 2).

Taulukko 2. Projektin etenemisen aikataulu käytännössä

Lokakuu 2015	Aiheiden ideointia ja aiheesta sopiminen. Opinnäytetyöpäiväkirjan pitäminen alkaa.
Marraskuu 2015	Toimeksiantosopimus ja tutkimuslupa. Raportin kirjoittaminen alkaa.
Joulukuu 2015	Työharjoittelu päiväkodilla alkaa, ensimmäinen palaveri perinnetyöryhmän kanssa. Toiminnallisten pisteiden ja ilmoittautumislapun suunnittelu. Päivän aikataulujen suunnittelu. Raportin kirjoittaminen jatkuu.
Tammikuu 2016	Ilmoittautumislappujen jako ja vastaanotto, ryhmien muodostaminen. Kutsujen askartelu ja kirjekuorten vastaanotto. Toinen palaveri perinnetyöryhmän kanssa, materiaaleista sopiminen. Raportin kirjoittaminen jatkuu.
Helmikuu 2016	Tiedote henkilökunnalle isovanhempien päivästä viikkopalaverissa. Keittiöhenkilökunnan kanssa yhteistyöstä sopiminen. Kutsujen vieminen postiin, tarjoilujen hankinta. Viime hetken muutokset ryhmien kokoonpanossa ja niistä tiedottaminen. Raportin kirjoittaminen jatkuu.
12.2.2016 Isovanhempien päivä	Aamupäivällä talo täynnä touhua ja

	tohinnaa. Palautelomakkeet jaettiin isovanhem- mille ja henkilökunnalle. Röllit piirsivät isovanhempien päivästä iltapäivällä.
Helmi-maaliskuu 2016	Palautteiden analysointi. Raportin kirjoittaminen jatkuu ja päät- tyy.

4.2 Isovanhempien päivän ohjelma

Kädentaitotuokio järjestettiin keittiöllä ja ruokasalissa. Kädentaitotuokiassa lei-
vottiin ohrarieskaa. Tämä toive tuli päiväkodin perinnetyöryhmältä ja se sopi
teemaan hyvin. Leipominen auttaa motoriikassa, siinä voi käyttää luovuutta ja
kokea onnistumisen elämyksiä. Kädentaitojen avulla hahmotetaan itseä ja ym-
päristöä. Ilo voi löytyä jo pelkästä toiminnasta. (Karppinen 2009, 56-58.)

Kuva 3. 4-vuotiaan Aijan piirustus isovanhempien päivästä. Minä, mummo ja
pappa ollaan menossa leipomaan rieskoja.

Aulassa oli maalauspiste. Sinne oli levitetty iso, valkoinen lakana, johon jokainen isovanhempi tai muu lapselle tärkeä henkilö ja lapsi sai painaa oman kädenjälkensä. Teoksia syntyi yhteensä kolme. Taideteokset tulivat esille ruokalaan, jonne oli toivottu lasten tekemää työtä. Näin lapset voivat ruokasalissa käydessään muistella isovanhempien päivää ja etsiä työstä omaa ja isovanhemman käden kuvaa. Kuvataide antaa mahdollisuuden aisti- ja havaintotoimintojen herkistämiseen. Se rakentaa lapsen identiteettiä. (Rusanen 2009, 49, 52.)

Kuva 4. Isovanhempien päivän taideteokset ruokasalissa. Kuva: Päivi Änäkkälä

Salissa leikittiin perinteisiä laululeikkejä, sellaisia, jotka isovanhempi on oppinut jo lapsena. Ohjelmaan kuului Tule ystäväksi näin, kaveriksi nimittäin ja Käy piiriin. Näissä laululeikeissä korostui yhteisöllisyys ja yhdessä leikkiminen. Luovan liikunnan ja leikin avulla lapsi rakentaa hyvinvointia ja terveyttä itseohjautuvasti, yhteisöllisesti ja kokonaisvaltaisesti. Yhteinen liikuntahetki voi tehdä ihmeitä. Se voi voimistaa, koskettaa ja liikuttaa niin aikuisia kuin lapsia. (Anttila 2009, 21.)

Satuja luettiin avoimen päiväkodin kerhotiloissa. Kirjastonhoitajan piti tulla päiväkotiin mukanaan kirjoja satuhetkeen. Koska hän oli sairastanut influenssan, pyysin kaksi päivää ennen tapahtumaa kylävaari Matti Kamulaa lukemaan satuja ja onneksemme hän pääsi tulemaan. Sadut vaikuttavat lapsen kykyyn käsitellä tunteita. Saduista lapsi saa työvälineitä perheen, kotiasioiden ja hoitopaikan tapahtumien purkamiseen. Satujen kautta lapsi voi käsitellä esimerkiksi rakkautta, pelkoa, iloa ja surua. Satujen rohkaisemina lapset keskustelevalt helpommin. Sadut opettavat lapselle hyveitä eli asioita, joiden ajatellaan olevan totta, hyvää ja kaunista, kuten rehellisyyttä, järkevyyttä, oikeudenmukaisuutta, kiitollisuutta ja rohkeutta. Sadut ja tarinat opettavat miten edetään katumuksen kautta anteeksi pyytämiseen ja lopulta anteeksi antamiseen ja saamiseen. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 178.)

Bruno Bettelheim oli sitä mieltä, että oikealla tavalla välitetty kulttuuriperintö on tärkeää ja se aukeaa parhaiten saduista, kirjoista ja kertomuksista. Lapsen tulee löytää mikä on elämässä merkityksellistä. Elämän merkitys löytyy selvimmin kun lapsi kohtaa samassa hetkessä aikuisen, sadun kertojan ja lukijan sekä sadun sisältämän kulttuuriperinnön. (Luumi 2008, 15-16.)

Yläkerrassa Röllien tiloissa oli muppinukketeatteria. Teatterituokio koostui kahdesta osiosta: esitimme ensin lapsille ja isovanhemmille hölmöläistarinan muppinukeilla ja sen jälkeen lapset ja isovanhemmat saivat yhdessä kokeilla muppinukeilla, millainen tarina heidän käsissään syntyisi. Käsikirjoitin tarinan itse hölmöläistarinan pohjalta ja se löytyy liitteestä 3. Nukketeatteri aktivoi lapsen luovuutta, innostaa leikkiin ja kehittää mielikuvitusta. Esitystä seuratessaan voi vastaanottaa elämyksiä, tunnelmia ja tietoa. Katsoja on kokija ja voi tuntea erilaisia tunteita. (Barić 2009, 36-37.) Leikkiteorian kehittäjän Vygotskyn mukaan tarinat auttavat lasta järjestämään tunne-elämänsä ja käsitystä maailmasta. Kun lapsi saa itse keksiä tarinaa, hän tulkitsee ja muotoilee sisäistä maailmaansa. Näin hänen tunne-elämänsä syvenee, puhdistuu, laajenee ja selkiytyy. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 17.)

Kuva 5. 5-vuotiaan Tiian piirustus: Minä muppinukketeatterissa.

4.3 Ammatillinen kasvu projektin aikana

Opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena oli oma ammatillinen kasvu ja kehittyminen projektin aikana käytännön työssä. Ammatillinen kasvu tarkoittaa yksilön valmiuksien, ammatillisten pyrkimysten ja taipumusten kehittämistä ja muuttumista. Siihen liittyvät ammatti-identiteetin synty ja ammattietiikan omaksuminen. Sosiaalialalla tarvitaan tahtoa tehdä työtä ihmisten auttamiseksi. Tahdon lisäksi tarvitaan oikeanlaisia asenteita, esimerkiksi toisen ihmisen kunnioittamista ja vastuullisuutta. Ammatillinen kasvu sosiaalialalla onkin ammatillisten tietojen, valmiuksien ja taitojen karttumisen lisäksi ihmisenä kasvamista ja se on koko elämän pituinen prosessi. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén & Välimäki 2009, 180-182.) Voin sanoa oppineeni monen monta asiaa niin tapahtuman järjestämisestä päiväkodilla kuin käytännön työstä varhaiskasvatuksessa. Etenkin yhteistyötaidot kehittyivät niin vanhempien kuin henkilökunnan kanssa ja eettiset kysymykset nousivat esiin, kun mietin valokuvien käyttöä opinnäytetyössäni.

Hieman ennen päivän toteutumista totesin, että olisin luultavasti päässyt helpommalla tekemällä kyselyn kuin toteuttamalla toiminnallisen opinnäytetyön, mutta en halunnutkaan päästä helpolla. Ajattelen niin, että kehittyäkseen ihmisen on välillä haastettava itseään. Projektin aikana stressin sietokykyäni koeteltiin, mikä on hyvä tulevaa työtä ajatellen. Järjesteltävää oli paljon ja asioita oli laitettava järjestykseen. Lisäksi minun oli jaettava tehtäviä mikä oli minulle hyvä asia, sillä tulevassa työssäni minun on osattava jakaa tehtäviä eikä tehdä kaikkea itse. Eteen tuli monia yllättäviä seikkoja, mutta kaikista selvittiin.

Opin sen, että kannattaa olla huolellinen ja tarkka miettiessään käytännön toteutusseikkoja sekä palautelomakkeita. Valokuvaussuunnitelma meni uusiksi, kun yhtenä päivänä ymmärsin, että myös isovanhemmilta olisi saatava luvat kuviin, jotka julkaistaisiin työssäni. Palautelomakkeen kysymyksenasetteluun oli päässyt lipsahtamaan muutama virhe, joita avaan tarkemmin palautteiden analysoinnissa. En voinut testata palautelomaketta käytännössä, koska kysymykset liittyivät niin kiinteästi päivän tapahtumiin.

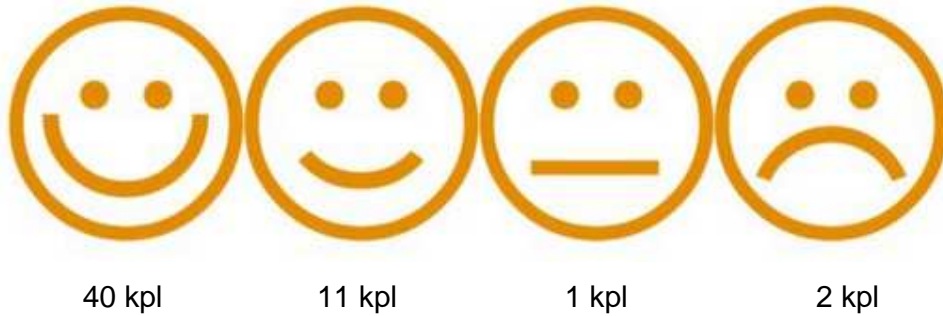
5 PÄIVÄN PALAUTTEET, ARVIOINTI JA EETTISYYS

5.1 Lasten ja isovanhempien palautteet

Laadin lapsille ja isovanhemmille palautelomakkeen (liite 4), jossa lapsi sai valita sopivan kasvokuvan, pitikö päivästä ja kertoa lyhyesti, mitä jäi mieleen. Isovanhemmilta kysyin, vastasiko isovanhempien päivä heidän odotuksiaan, oliko isovanhemman tehtävä järjestelyjä päästäkseen isovanhempien päivään, mitä mieltä he olivat isovanhempien päivän ohjelmasta, tukiko ohjelma heidän hyvinvointiaan ja tukiko päivä suhdetta lapsenlapsen, toivoisiko isovanhempi että päivä järjestettäisiin joka vuosi, mitä he haluaisivat että isovanhempien päivässä tehtäisiin ja mikä oli parasta isovanhempien päivässä. Palautelomakkeet on analysoitu määrällisen ja laadullisen tutkimusmenetelmän avulla.

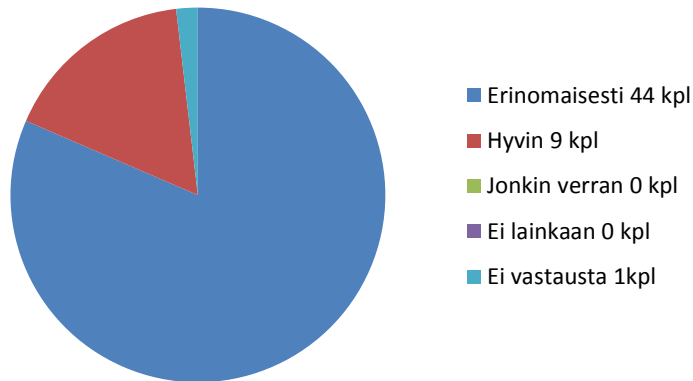
Isovanhempia tai muita tärkeitä henkilöitä osallistui isovanhempien päivään yhteensä 78. Palautelomakkeita sain 55 kappaletta eli 70 % osallistujista vastasi kyselyyn. Osa isovanhemmista vastasi kyselyyn yhdessä, jos kyseessä olivat saman lapsen molemmat isovanhemmat. Vastauspaperissa ei oltu eritelty, onko vastaajia yksi vai useampi, joten olen laskenut palautteiden kappalemäärän. Vastaajista isovanhempia oli 48, kummitätejä oli kolme, isiä kaksi ja lapsen äidin ystäviä kaksi. Ensimmäisenä palautelomakkeessa kysyin lapselta kasvokuvien avulla, mitä hän tykkäsi isovanhempien päivästä. Valitsin kasvokuvat siksi, koska lapset elävät hetkessä, eivätkä jaksaa pitkään pohtia palautteita. Lisäksi osa lapsista oli niin pieniä, että eivät pysty sanallisesti tuottamaan tekstiä. Katsoin kuitenkin tärkeäksi sen, että saamme lasten mielipiteen tapahtumasta, koska he ovat varhaiskasvatuksen ensisijaisia asiakkaita.

Lapsi vastaa: Mitä tykkäsit isovanhempien päivästä?

Lapsen vapaa sana -kommenteissa tuli esille sitä, että oli kivaa, leipominen, maalaus ja leikkiminen yhdessä oli hauskaa. Jumppaamisrasti jäi parhaiten mieleen ja kaikki oli mukavaa. Nuket eli örkit oli mukavat, tykkäsin kun mummu tuli ja kaikki oli mukavaa. Päivä oli jännittävä ja kiva. Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun lapsi voi hyvin, hänellä on hyvät oppimisen, kasvun ja kehittymisen edellytykset. Hän nauttii yhdessäolosta yhteisössä, kokee iloa ja toimimisen vapautta turvallisessa ilmapiirissä. Lasta arvostetaan, hänet hyväksytään omana itsenään ja hän saa vahvistusta itsetunnolle. Lapsi oppii sosiaalisia taitoja ja uskaltaa yrittää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15.) Lasten palautteiden perusteella sanoisin, että isovanhempien päivä toteutti hyvin varhaiskasvatuksen tavoitteita.

Isovanhemmilta ja muilta tärkeiltä henkilöiltä kysyttiin ensimmäiseksi, vastasiko päivä heidän odotuksiaan (Kaavio 1). Kerroimme jo ilmoittautumislapussa joitakin asioita, joita päivässä tehtäisiin. Kutsukirjeessä kerroimme, mitä päivässä on luvassa. Näyttää siltä, että päivä on vastannut hyvin niihin odotuksiin, joita isovanhemmilla ja muilla lapselle tärkeillä henkilöillä on ollut päivästä.

Kaavio 1. Vastasiko isovanhempien päivä odotuksianne?

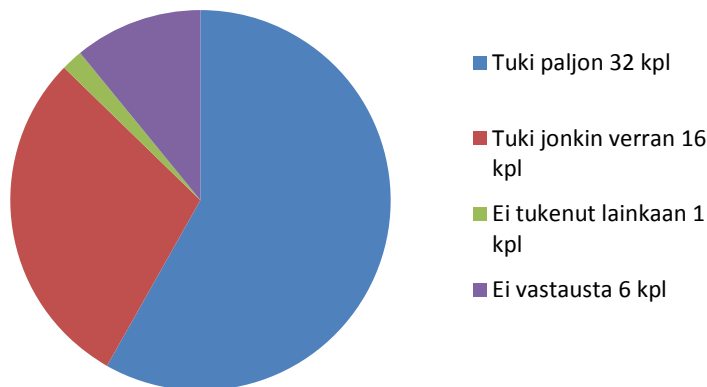
Seuraavaksi kysyttiin, oliko isovanhempien tehtävä järjestelyjä päästäkseen päivään. Tämän kysymyksen laitoin kahdesta syystä: jos isovanhempi on tehnyt järjestelyjä, se kertoo siitä, että päivä on hänelle tärkeä ja hän on valmis näkemään vaivaa päästäkseen siihen. Toimeksiantajaa kiinnostaa se, ovatko isovanhemmat valmiita tekemään järjestelyjä päästäkseen päivään eli kannattaako päivää järjestää. 20 henkilöä eli 36 % vastasi lomakkeeseen niin, että heidän oli tehtävä järjestelyjä päästäkseen isovanhempien päivään. Heistä 10 oli järjestänyt töistä vapaata, osa oli tullut 100-130 kilometrin päästä, yhdet olivat tulleet jo edellisenä iltana paikkakunnalle, yksi oli tehnyt omaishoitajajärjestelyjä ja yksi oli sovittanut kalenteriinsa isovanhempien päivän. Yksi kummitäti oli pois koulusta päivän vuoksi. Minusta tämä kertoo siitä, että isovanhempien päivään haluttiin tulla ja asioita järjesteltiin niin että päästäisiin päivään.

Mielipiteitä isovanhempien päivän ohjelmasta oli runsaasti. Halusin kysyä tätä siksi, koska olin suunnitellut ohjelman taidekasvatuksen keinoin ja halusin osallistujien kommentoivan sitä, oliko juuri tällainen ohjelma heidän mielestään hyvä. Tähän liittyy myös palautteen lopussa oleva kysymys, mitä isovanhemmat ja muut tärkeät henkilöt haluaisivat päivässä tehdä. Isovanhempien mielipiteet päivän ohjelmasta olivat seuraavat:

- oli hauskaa, kun sai osallistua ja syödä
- päivä oli hieno ja jatkoa toivotaan

- ohjelma oli monipuolinen, siihen oli paneuduttu ja sitä oli sopivasti
- mukavan vaihteleva ja mielenkiintoinen
- iloista, rentoa ja mukavaa yhdessäoloa
- välillä odottelua oli hieman liian kauan
- kiva toiminnallinen hetki
- erilainen päivä
- mukava ohjelma lapsille sekä vanhemmille
- järjestelyt sujuivat hyvin
- hienoa yhteistyötä koko talon kanssa
- oli tärkeä isovanhemmille mutta lapsille vielä tärkeämpi

Yksi opinnäytetyöni tarkoituksista oli selvittää, tukiko taidekasvatuksen keinoin järjestetty ohjelma isovanhempien hyvinvointia ja seuraava kysymys liittyikin siihen (Kaavio 2). Taidekasvatuksen hyvinvointivaikutuksia olen avannut luvussa 3.2. Kuten edellä näemme, päivän ohjelma on ollut isovanhemmille ja muille lapselle tärkeille henkilöille mieluinen ja sopivan vaihteleva. Positiiviset palautteet päivän ohjelmasta ja siitä, mitä päivässä haluttaisiin tehdä, kertovat myös, että isovanhemmat ja muut lapselle tärkeät henkilöt kokivat päivän myönteisenä hyvinvoinnilleen.

Kaavio 2. Tukiko isovanhempien päivän ohjelma hyvinvointianne?

Kysyin lisäkysymyksenä, miten isovanhempien päivä tuki tai ei tukenut hyvinvointia. Yhdessä vastauksessa, jossa oli vastattu ei tukenut lainkaan, perusteluna oli yhteistä laatuaikaa viihtyisässä ympäristössä, joka sai minut miettimään, oliko rasti tullut väärään kohtaan. Huomasin jo ennen tätä, käydessäni läpi pautelomakkeita, että vastausvaihtoehdot olisivat voineet olla toisin päin, jos olisin noudattanut samaa asettelua kuin alussa (katso liite 2). Osa ei ollut vastannut kysymykseen, mutta yhdellä vastaajalla oli lisäkommenttina, että oli kiva seurata ryhmän toimintaa.

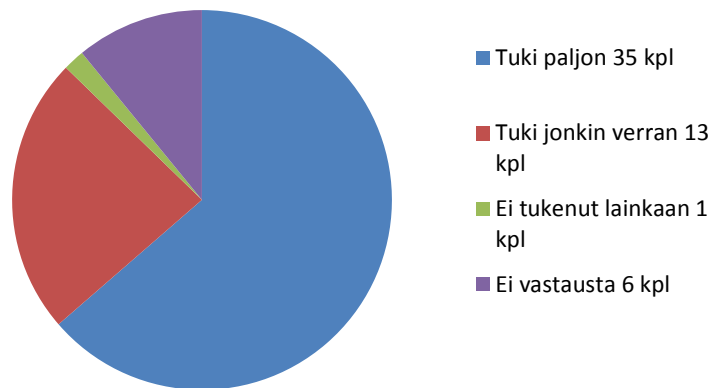
Päivä tuki isovanhempien tai muiden tärkeiden henkilöiden hyvinvointia seuraavilla tavoilla:

- sain olla lapsenlapsieni kanssa heidän tärkeässä ympäristössään ja tutustua siihen
- yhdessäolo lasten kanssa oli virkistävää
- olen tyytyväinen lastenlasten hyvästä hoitopaikasta
- päivä toi iloa elämääni
- naurettiin ja laulettiin
- sai vaihtaa vapaalle arjen stressistä ja astua lapsen kenkiin
- yhteistä laatuaikaa viihtyisässä ympäristössä
- vaihtelua arkeen
- lapset aina tuo valoa elämään ja voimauttavat meitä
- ilo nähdä lasten riemua
- sai tavata muut isovanhemmat ja hoitajat
- sosiaalisuus

Vastaukset kertovat mielestäni siitä, että päivällä on ollut vaikutusta isovanhempien ja muiden lapselle tärkeiden henkilöiden hyvinvointiin monilla eri tavoilla. Isovanhemmat ja muut lapselle tärkeät henkilöt ovat kokeneet yhteisöllisyyttä ja virkistyneet, jotka ovat taidekasvatuksen hyvinvointitavoitteita. Itselläni oli ajatuksena päivän ohjelman merkitys hyvinvoinnin tukemisessa, mutta esiin tuli

paljon muitakin asioita. Huomasin että lisäkysymyksessä ohjelma -sana oli jäänyt pois eli se laajensi näkemystä hyvinvoinnista, mutta hyvä niin. Muuten emme olisi välttämättä saaneet esiin tätä laajaa kirjoa siitä millä kaikilla tavoilla isovanhempien päivä tuki isovanhempien hyvinvointia. Tärkeiksi seikoiksi nousivat tutustuminen päiväkotiin ja muihin isovanhempiin. Kun isovanhemmat odottivat pääsyä seuraavaan toimintapisteeseen, he keskustelivat muiden isovanhempien kanssa. Jo se, että saa viettää aikaa päiväkodissa oman lapsenlapsensa kanssa, tukee isovanhempien hyvinvointia.

Toinen opinnäytetyöni tarkoituksista oli selvittää, tukiko isovanhempien päivä suhdetta lapsenlapsen kanssa (Kaavio 3). Tämä kysymys liittyy tärkeänä pitämään isovanhempien tukeen ja sukupolvien väliseen vuorovaikutukseen, josta kerron luvussa 2.2.

Kaavio 3. Tukiko isovanhempien päivä suhdetta lapsenlapsenne kanssa?

Isovanhemmat ja muut tärkeät henkilöt perustelivat vastausta seuraavilla tavoilla:

- oli mukava todeta, että mummot ja papat ovat tärkeitä lapsille
- hän kerrankin istui pitkään sylissäni ja turvautui minuun
- yhteinen mukava tekeminen tuki suhdetta lapseen
- viettää aikaa lastenlasten kanssa ja nähdä päiväkodin toimintaa
- yhdessäolo, läsnäolon tarve molemmin puolin

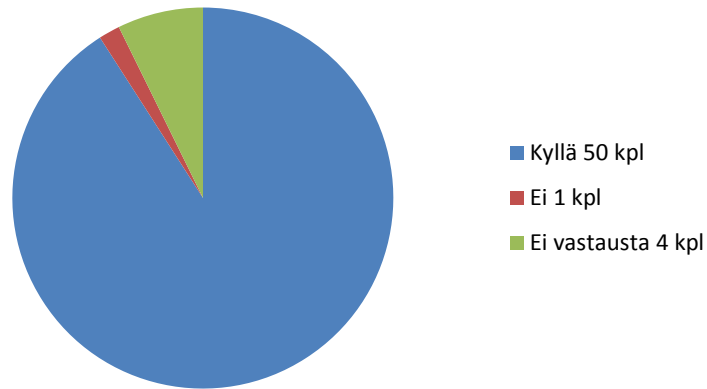
- hyvä yhteys ja iloinen mieli
- kädestä kiinni pitäminen tuo luottamusta ja osoittaa rakkautta
- voidaan jutella tästä päivästä monta kertaa vielä
- näki lapsen käytöksen eri olosuhteissa
- on hyvä nähdä lapsenlapsen arkea
- nähtiin lasten kavereita ja muita isovanhempia

Yhdessä vastauksessa, jossa oli vastattu ei tukenut lainkaan, oli perusteltu vastausta siten, että päivä oli lapselle tärkeä ja suhde on aina ollut hyvä, joten päivällä ei ollut siihen vaikutusta. Vastaukset osoittavat, että isovanhemmat ovat lapselle tärkeitä ja on tärkeää, että lapset saavat viettää aikaa ja leikkiä heidän kanssaan. Yhdessä oleminen ja vuorovaikutus lasten ja isovanhempien välillä ei onnistu yhtä helposti kuin ennen, koska välimatkat saattavat olla pitkät ja elämä hektistä sekä lapsiperheillä että isovanhemmilla. (Kinnunen 2014, 27.) Joistakin palautteista tulikin ilmi se, että isovanhempien päivä rauhoittaa kiireisten isovanhempien elämää. Isovanhempien tuen on todettu lisäävän lapsen hyvinvointia. Jos lapsi saa tukea isovanhemmalta, hän menestyy paremmin koulussa ja tunne-elämä on tasaisempaa kuin ikätovereilla. (Järvinen 2013.)

Kuva 6. Isot ja pienet kädet leipovat rieskaa yhdessä isovanhempien päivänä.
Kuva: Annemari Tieva-Heikkinen

Seuraavaksi kysyin, haluaisivatko isovanhemmat että isovanhempien päivä järjestettäisiin joka vuosi (Kaavio 4). Tämä kysymys palveli toimeksiantajaa siten, että he saavat tietää, onko tällainen toiminta toivottua. Minun ajatuksenani oli myös, että isovanhempien päivästä saataisiin jokavuotinen tapahtuma, joten sain tietää isovanhempien mielipiteet asiasta.

Kaavio 4. Toivoisitko, että isovanhempien päivä järjestettäisiin joka vuosi?

Suurin osa palautteisiin vastanneista haluaa, että isovanhempien päivä järjestettäisiin joka vuosi. Kysyin myös perusteluja, ja vastauksen ei perusteluna oli, että ainakin kerran kunkin lapsenlapsen kohdalla, ehkä joka toinen vuosi. Yhdessä paperissa oli jätetty vastaamatta, mutta oli laitettu, että nämä loppuu nyt kun esikoulu alkaa. Mielestäni tällainen päivä voidaan hyvin järjestää vielä esikoulussa. Kyllä-vastauksia oli perusteltu seuraavalla tavalla:

- lapsista se on tosi tärkeää
- isovanhemmat eivät päässeet paikalle tänä vuonna
- lapset ovat niin vähän aikaa pieniä, näitä vuosia ole monta
- kiva tapahtuma, vaihtelua kaikille
- saa olla mukana lapsenlapsen elämässä
- päivä rauhoittaa kiireisten isovanhempien elämää
- tutustuu lapsen päivään
- nähtäisiin muita isovanhempia ja päiväkodin toimintaa
- molemmille tukea ja yhteisiä hetkiä ei ole koskaan liikaa

- läsnäolon tarve molemmin puolin
- ihana tapa viettää vapaapäivä töistä
- iloista ja mukavaa yhdessäoloa kodin ulkopuolella

Lopussa kysyttiin, mitä isovanhemmat haluaisivat, että isovanhempien päivässä tehtäisiin. Tässä ajattelin toimeksiantajaa, joka mahdollisesti järjestää päivän uudelleen. Lisäksi mietin, oliko kehittelemäni ohjelma jo itsessään hyvä, vai tulisi siko jotakin uusia ideoita. Vastauksena olivat:

- tekeminen oli mukavaa
- kenenkään ei tarvinnut jännittää olemistaan
- sopivasti osallisti kaikkia osallistujia
- välillä sai vaan olla ja kuunnella
- puuhastelua yhdessä, pienissä ryhmissä
- tällainen leikkimielinen ohjelma oli hyvä
- ihan niin kuin nytkin; leikkiä, laulua, askartelua, leipomista

Osa haluaisi olla ulkona tai isommissa tiloissa. Tästä mainitsinkin jo leikkimielisesti aluepäiväkodin johtajalle, että ruokasalin ja juhlasalin laajennus olisi tarpeen, sillä tilat olivat välillä ahtaat ja henkilökunta kantoi aulaan pöytiä, jotta isovanhemmat ja muut tärkeät henkilöt pystyivät lasten kanssa syömään rieskaa ja juomaan kahvia. Tämä on tietysti sääkysymys eli koskaan ei voi tietää etukäteen, minkälainen sää kyseisenä, sovittuna päivänä on. Järjestämämme päivänä satoi märkää räntää, joten olisi ollut ikävää olla monta tuntia ulkona.

Isovanhempien päivään toivotaan:

- erilaisia lasten leikkejä ja toimintoja
- yhteislaulua, piirileikkiä
- juuri näitä mitä nytkin. Lapset ovat kuitenkin niin pieniä eikä mekään paljon jakseta
- ohjelma oli monipuolinen ja riittävä, erilaisia tehtäviä, tällainen pieni toiminta on mukavaa

- vaikka pienimuotoisia retkiä
- tämä päivä osoitti että te osaatte suunnittelun täysin
- keväällä voisi olla kukkien istuttamista
- lastenohjaajat voisi esittäytyä enemmän
- mitä vain yhdessä touhuilua ja yhdessäoloa
- perhekirkko
- enempi kerrottaisiin, mitä oman ryhmän tavallisessa päivässä tehdään

Palautteista nousee esiin, että päivän ei tarvitsisi olla mitenkään erikoinen vaan pieni ohjelmallisuus riittää ja luulen, että vapaalle leikille olisi hyvä jättää aikaa.

Viimeinen kysymys oli, mikä oli parasta isovanhempien päivässä. Tällä kysymyksellä tavoittelin sitä, mikä jäi mieleen kehittämistämme toiminnallisista pisteistä. Tämä voi viitoittaa myös tulevaa isovanhempien päivää toimeksiantajalle.

Vastauksina olivat:

- lasten kanssa tapaaminen
- rieskan leipominen ja syönti useampaan kertaan
- yhdessä tekeminen
- laulaminen
- nähdä lasten päiväkotiympäristöä ja talon toimintaa
- nähdä omat lapsenlapset muiden tarhalaisten seurassa
- yhdessä olemisen ilo
- tärkeä päivä sekä lapselle että isovanhemmille
- lasten riemu
- henkilökunta oli välittömiä ja mukavan oloisia

Palautteiden perusteella vaikuttaa siltä, että ohjelmistosta rieskan leivonta on ollut päivän parasta antia. Sen lisäksi yhdessä tekemisen, olemisen ja ilon lisäksi isovanhemmat ja muut tärkeät henkilöt ovat arvostaneet sitä, että ovat voineet tutustua päiväkodin elämään.

5.2 Henkilökunnan palautteet

Henkilökunnalle laadin oman palautelomakkeen (liite 5), jossa kysyttiin onko henkilö ollut aikaisemmin järjestämässä isovanhempien päivää, oliko päivän järjestäminen hyödyllistä, oliko päivä onnistunut, mitä mieltä hän oli isovanhempien päivän ohjelmasta, tukiko hänen mielestään isovanhempien päivä isovanhempien ja lasten hyvinvointia ja isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta, miten päivää voisi kehittää, olisiko henkilö valmis järjestämään isovanhempien päivän joka vuosi ja mitä muuta haluaisi sanoa. Henkilökuntaa oli 20 henkilöä. Kyselyyn vastasi 19 henkilöä eli 95 % henkilökunnasta.

Ensimmäiseksi kysyin, oliko henkilö ollut aikaisemmin mukana järjestämässä isovanhempien päivää. Tätä kysyin siksi, että Vanamon päiväkodissa on viisi vuotta aiemmin järjestetty isovanhempien juhla, jossa osa henkilökunnasta on saattanut olla mukana. 11 henkilöä oli ollut mukana aiemmin järjestämässä isovanhempien päivää ja kahdeksan henkilöä oli ensimmäistä kertaa mukana järjestämässä isovanhempien päivää.

Toisena kysyttiin mielipidettä isovanhempien päivän hyödyllisyydestä. Näkeekö henkilökunta, että tällaista päivää tarvitaan ja onko se osa päiväkodin perustehtävää. Henkilökunta koki päivän hyödylliseksi ja perustehtävää tukevaksi, koska kaikki vastasivat kyllä. Perusteluina vastauksissa tulivat ilmi seuraavat seikat:

- päivä oli mukavaa vaihtelua
- lapset ja isovanhemmat tykkäsivät päivästä
- päivä oli elämyksellinen
- päivässä oli lapsille ja isovanhemmille mukavaa yhdessäoloa ja tekemistä
- päivä oli kaikille osapuolille antoisa
- päivä loi yhteisöllisyyttä
- isovanhemmat pääsivät näkemään, missä lapset ovat päivittäin ja saivat käsitystä päivähoitosta
- päivästä jää kiva muisto lapsille ja isovanhemmille

- päivä tuki isovanhemman ja lapsen suhdetta
- päivän järjestäminen vie omaa työtä eteenpäin
- isovanhempien päivää oli toivottu

Kolmantena kysyttiin, oliko isovanhempien päivä mielestäsi onnistunut. Henkilökunta oli yhtä mieltä siitä, että päivä oli hyvin onnistunut. Onnistumista perusteltiin seuraavilla tavoilla:

- kaikki olivat tyytyväisiä
- isovanhemmat ja lapset tykkäsivät ja olivat iloisia
- osanottajia oli paljon
- kaikki sujui niin kuin oli suunniteltu
- aika kului nopeasti
- oli paljon toimintaa yhdessä
- kaikki olivat onnellisia ja antoivat positiivista palautetta henkilökunnalle myös suullisesti tapahtumassa
- loppukahvit olivat hyvät, koska siinä ehti jutella isovanhempien kanssa

Neljäntenä kysyttiin mielipidettä isovanhempien päivän ohjelmasta. Tässä olivat samat tavoitteet kuin isovanhempien kohdalla eli saada tietää, oliko ohjelma sopiva vai voitaisiinko tehdä jotain muuta. Vastauksissa tuotiin esiin sitä, että ohjelma oli mukava, kiva ja monipuolinen ja sitä oli riittävästi. Siirtymisiä oli paljon, joten se aiheutti välillä ruuhkaa ja odottelua. Leivonta ja nukketeatteri olisivat voineet olla kestoiltaan pidempiä. Isovanhemmat eivät nähneet lapsen normaalia arkea, joten joku piste olisi voinut jäädä pois, että olisi ollut enemmän vapaata aikaa.

Viides kysymys koski opinnäytetyöni tutkimuskysymystä eli sitä tukiko isovanhempien päivä henkilökunnan mielestä isovanhempien ja lasten hyvinvointia. Kaikkien mielestä päivä tuki isovanhempien ja lasten hyvinvointia. Palautteita purkaessani huomasin, että kysyin hyvinvointia kokonaisuudessaan, en pelkästään ohjelman tukemaa hyvinvointia. Toisaalta tämä tuo laajemmin esiin päivän

hyvinvointivaikutuksia ja ohjelma oli iso osa isovanhempien päivää. Yhdessä palautteessa oli molemmat vaihtoehdot ja ei-vastausta oli perusteltu sillä, että osalla isovanhemmista oli hankalaa istua pikkupenkeillä eli ergonomia ei ollut kohdillaan. Olen itse samaa mieltä, mutta oli hankalaa löytää vapaita isoja penkkejä riittävästi, kun on kysymys päiväkodista. Päiväunien takia tilojen piti olla nopeasti muutettavissa alkuperäiseen olotilaansa isovanhempien lähdettyä, joten kovin suuria muutoksia emme sen takia voineet tehdä.

Päivä tuki isovanhemman ja lapsen hyvinvointia siten, että:

- he saivat yhdessä tehdä asioita
- lapset saivat huomiota
- ohjelma oli virkistävä ja lähentävä
- isovanhemmat näkivät lapsen arkea ja lapset nauttivat vierailusta
- päivä toi mukavaa vaihtelua arkeen
- molemmat osapuolet iloitsivat
- päivä toi yhdessäoloa, läheisyyttä ja sitä oli odotettu
- isovanhemmat olivat mielissään

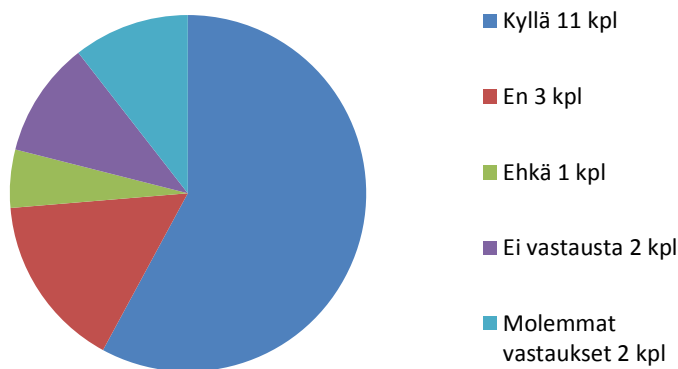
Kuudes kysymys liittyy opinnäytetyöni toiseen tutkimuskysymykseen eli siihen, tukiko päivä henkilökunnan mielestä isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Henkilökunta oli samaa mieltä siitä, että päivä tuki isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta. Perusteluina tälle vastaukselle olivat seuraavat seikat:

- sai jakaa arkea
- yhdessä tehtiin ja oltiin
- yhteisiä elämyksiä lapselle tutussa ympäristössä
- päivän ohjelma oli ohjattua ja erilaista kuin kotona tai isovanhemman luona
- ohjelma oli virkistävä ja lähentävä
- yhteistapahtumat ovat plussaa suhteelle

- isovanhempien rooli on lapselle tärkeä
- yhteistä aikaa ja henkilökohtaista huomiota puolin ja toisin

Seuraavaksi kysyin, miten päivää voisi kehittää. Tämä on vinkkinä toimeksiantajalle, kun he seuraavan kerran järjestävät isovanhempien päivää ja kertoo minulle siitä, koettiinko isovanhempien päivä taidekasvatuksen keinoin hyväksi vai voisiko päivän järjestää jotenkin muuten. Vastauksista tuli ilmi, että arki voisi näkyä päivässä enemmän, pienille ei olisi niin montaa toimintaa, päivän voisi toteuttaa omissa ryhmissä, toimintoja voisi olla vähemmän tai ne voisi rytmittää eri tavalla. Kutsumisjuttuja voisi yksinkertaistaa siten, että vanhemmat tuovat kirjekuoren, kutsut lähetetään isovanhemmille ja he ilmoittavat itse, montako tulee ja onko allergioita. Tässäkin tapauksessa täytyy tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa, jotta he tuovat kirjekuoren ja keiden he arvelevat saapuvat isovanhempien päivään. Isovanhempien päivän voisi järjestää ulkoilutapahtumana ja ohjelma voisi olla vapaampi, omaan ryhmään tutustumista ja leikkiaikaa voisi olla enemmän. Muutamassa vastauksessa tuli ilmi, että tämä ohjelma oli hyvä ja sen voisi järjestää uudestaan toisena vuonna.

Lopussa kysyin, olisiko henkilökunta valmis järjestämään isovanhempien päivän joka vuosi (Kaavio 5). Tämä kysymys palvelee toimeksiantajaa, kun hän miettii, onko tällainen toiminta mieleistä ja olisiko henkilökunta valmis järjestämään isovanhempien päivän säännöllisesti. Itse ajattelen niin, että isovanhempien päivän voisi järjestää joka vuosi, silloin siitä tulisi odotettu tapahtuma molempien puolelta.

Kaavio 5. Olisitko valmis järjestämään isovanhempien päivän joka vuosi?

Tässä kysymyksessä henkilökunnan mielipiteet hieman hajaantuivat, mutta kuitenkin yli puolet henkilökunnasta olisi valmis järjestämään isovanhempien päivän joka vuosi. Syiksi mainittiin se, että kyseessä on mukava tapahtuma lasten, isovanhempien ja henkilökunnan näkökulmasta, erikoispäivät piristävät arkea, isovanhempien ja lasten iloa oli ilo nähdä ja kokea, päivä on lapsille tärkeä, kysessä on mukava teemapäivä ja juhlat ovat kivoja. Ei-vastauksia perusteltiin sillä, että järjestämisessä on tosi kova homma. Vastauksien välillä häilyvät kirjoittavat, että tapahtuman voisi järjestää pienimuotoisempaan, esimerkiksi yksi ryhmä kerralla, tilanteen mukaan tai riippuu siitä, mitä muuta toimintaa on ollut päiväkodissa. Keskusteluissa on tullut esille se, että päiväkodilla ei ole resursseja järjestää kovin montaa juhlaa vuodessa, joten jos isovanhempien päivä järjestetään joka vuosi, se on pois muusta toiminnasta.

Viimeisenä kysymyksenä on, mitä muuta henkilökunta haluaisi sanoa liittyen isovanhempien päivään. Henkilökunta on hyvin tyytyväinen isovanhempien päivään, joka järjestettiin, päivä on tuonut vaihtelua työn arkeen, he toteavat, että eivät olisi saaneet näin monipuolista tapahtumaa aikaiseksi ilman opiskelijaa. Joku ehdottaa, että isovanhempien päivä voisi olla ajallisesti myös iltapäivällä. Tätäkin pohdimme suunnittelupalaverissamme, mutta totesimme, että päiväunet ovat etenkin pienille tärkeät ja välipalan jälkeen osa lapsista lähtee jo kotiin eikä aikaa iltapäivällä jää kovin paljon. Osa henkilökunnasta lähtee myös kotiin aikaisemmin. Henkilökunnalle on jäänyt hyvä mieli päivästä.

5.3 Kehittämissuhteita

Olen kiitollinen siitä, että minut otettiin päiväkodilla hyvin vastaan, vaikka toin lisätyötä koko henkilökunnalle. Totesin, että tällaisen päivän järjestäminen vaatii paljon työtä, etenkin kun kyse oli näin isosta päiväkodista. Mietinkin, onko henkilökunnalla resursseja toteuttaa näin mittavaa päivää joka vuosi. Koin hyödyllisenä sen, että olin opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tekemisen kanssa samaan aikaan esimies- ja organisaatioharjoittelussa päiväkodilla. Minun oli äärimmäisen helppo hoitaa isovanhempien päivään liittyviä asioita. Samalla koko henkilökunta ja organisaatio tuli tutuksi, mikä on yksi organisaatioharjoitte-

lun tavoitteista. En osaa edes kuvitella, mikä olisi ollut lopputulos, jos olisin vain käväissyt päiväkodilla kehittämässä ja toteuttamassa isovanhempien päivän. Tiedottaminen toimi hyvin päiväkodin sisäisissä viikkopalaverieissa, joissa olin mukana. Ne, jotka eivät olleet paikalla, lukivat kansiossa olevasta palaverimuistioista, mistä oli puhuttu.

Henkilökunnasta oli suuri apu isovanhempien päivän järjestämisessä, enkä luonnollisesti olisi kyennyt toteuttamaan päivää yksin. Henkilökunnan etu on se, että he tuntevat oman ryhmänsä lapset sekä vanhemmat ja pystyivät näin kommunikoimaan heidän kanssaan kun oli tarvetta, esimerkiksi silloin kun pyysimme ilmoittautumislappuja takaisin. Jokaisessa ryhmässä toimittiin toiminnan mukanaan tuomalla viisaudella esimerkiksi silloin, kun selvitettiin sitä, kuinka moni oli palauttanut ilmoittautumislapun ja keneltä se oli vielä saamatta.

Jälkeenpäin ajatellen, päivän olisi voinut järjestää pienimuotoisemmin, mutta halusin monia erilaisia taidekasvatuksen muotoja mukaan päivään ja siksi toiminnallisia pisteitä oli yhteensä viisi. Kyseessä on iso päiväkotijärjestelmä ja tuolloin liikkeellä oli 86 lasta, 78 isovanhempaa tai muuta lapselle tärkeää henkilöä ja 20 henkilökunnan jäsentä eli yhteensä 184 ihmistä. Ei siis ole ihme, että välillä tuntui ruuhkaiselta ja joutui odottelemaan vuoroaan. Toisaalta, jos päivän järjestää yksi ryhmä kerrallaan, menee enemmän aikaa kokonaisuudessaan, koska pitää odottaa, että kaikki ovat saaneet päivänsä järjestettyä. Mielestäni on hienoa yhteistyötä, kun koko päiväkotijärjestelmä työstää yhdessä tällaista päivää. Uskoisin, että se lähentää myös työntekijöitä.

Työtä tehdessäni minulle selvisi, että kunnassamme ei ole vielä säännöllisesti Terhokerhoa, joka toisi eri sukupolvet yhteen leikkimään ja viettämään aikaa yhdessä. (Mikä on Terhokerho 2015?). Se voisi olla seuraava kehittämisen kohde kunnassamme. Mieleeni nousi myös päivää kehittäessäni ja organisoitessani, että sitä voisi tutkia, miten vanhemmat suhtautuvat tällaisiin teemapäiviin. Kokevatko he, että se lisää heidän työtään vanhempina vai tukevatko tällaiset päivät kasvatuskumppanuutta. Isovanhempien päivän voisi toteuttaa opiskelijatyönä joka vuosi, jos se olisi mahdollista. Päivästä ei aiheutunut kus-

tannuksia juuri lainkaan, ainoat suuret kustannukset olivat henkilökunnan resurssit.

5.4 Työn eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys eriytyy moniin eri näkökulmiin, jonka lähtökohtana on tiedon intressin etiikka. Se sisältää tutkimusaiheen valinnan, teoreettisen pohjustuksen, rajaukset ja kysymysten asettamisen. Tätä seuraa tiedon hankkimisen etiikka, joka kattaa tutkijan suhteen tutkimuskohteeseen, tutkimusjoukkoon sekä aineiston hankinnan toteuttamisen vaiheineen. Aineiston analyysivalinnat, analyysin toteuttaminen sekä tulosten käsitteellistäminen, tulkinnat ja niiden esittämisen muotoilut liittyvät tiedon tulkitsemisen etiikkaan. Nämä prosessin vaiheet paikallistavat eettisten valintojen kriittiset kohdat. Edellä mainittujen lisäksi voi syntyä vielä tutkimusprosessin seurauksena eettisiä haasteita. Pohdittavana on tiedon julkistamisen etiikka ja tiedon käyttämisen etiikka. Sosiaalisen vastuun etiikka nousee tutkimuksen oikeutusta, vaikutuksia ja seurauksia pohdittaessa. Kollegiaalinen etiikka sisältää toisten tutkijoiden työn sekä tiedeyhteisön huomioimisen ja kunnioittamisen. Laajasti käsitettynä etiikka on kaikkea läpäisevä periaate, joka on läsnä jokaisessa valinnassa. (Pohjola 2007, 11-12.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluu: tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattaminen, tieteellisten kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien tutkimusmenetelmien soveltaminen, muiden tutkijoiden huomioiminen, tutkimusprosessin suunnittelu, toteutus ja raportointi täyttävät tieteelliset vaatimukset, yhteistyössä tehtävässä tutkimuksessa tulee myös määritellä eri tutkijoiden asema, vastuut, oikeudet, velvollisuudet ja osuudet tekijyydestä ja aineistojen omistajuudesta ja säilyttämisestä, rahoituslähteet ja sidonnaisuudet on tarpeen tuoda näkyviin ja hyvän hallintokäytännön vaatimuksien täytyminen. (Pohjola 2007, 13.)

Teoriatiedon hankinnassa olen yrittänyt saada lähteiden tiedon elämään uudella tavalla oman tutkimusprosessini näkökulmasta käsin ja pyrkinyt pääsemään alkuperäislähteille. Olen pyrkinyt noudattamaan eettisiä periaatteita siinä, että

suojaan opinnäytetyöni kohteena olevien ihmisten yksityisyyttä ja oikeuksia. Tämä sai minut luopumaan kasvokuvien käytöstä opinnäytetyössäni. Ryhmien muodostamiseksi sain tietooni kaikkien päiväkodissa olevien lasten nimet ja heidän suhteensa olen noudattanut vaitiolovelvollisuutta. Olen pyrkinyt kertomaan avoimesti opinnäytetyöstäni siihen osallistuville henkilöille ja pyytänyt luvat valokuvien ja piirustusten käyttöön opinnäytetyössäni. Olen pitänyt kiinni sovituista aikatauluista. Palautelomakkeeseen vastaaminen oli vapaaehtoista ja se kerrottiin samalla, kun lomakkeet jaettiin. Palautelomakkeet olivat vain minun käytössäni ja ilmoitin tulokset huolellisesti ja rehellisesti.

Ajattelin dokumentoida päivän valokuvauksen avulla, ja siksi pyysin luvat, saako lasten kuvia käyttää opinnäytetyössäni (liite 1). Aloin miettimään, onko eettisesti oikein käyttää lasten valokuvia työssäni, joka tulee julkisille internetsivuille. Lisäksi olisin tarvinnut kuvausluvat myös isovanhemmilta. Niinpä päädyin siihen ratkaisuun, että en käytä opinnäytetyössäni ollenkaan kasvokuvia. Yksi henkilökunnan jäsenistä toimi valokuvaajana ja otti kuvia yhdestä ryhmästä. Kävin kertomassa ryhmälle opinnäytetyöstäni ja kysyin luvat valokuvaamiseen. Halusin osallistaa lapsia, ja siksi he saivat piirtää päivästä sen jälkeen. Piirustusten julkaisemiseen kysyin myös luvat.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni toiminnallisen osuuden tarkoituksena oli kehittää ja toteuttaa isovanhempien päivä Vanamon päiväkodilla taidekasvatuksen keinoin. Kehitin päivään viisi toiminnallista pistettä, joissa isovanhemmat ja lapset kiersivät yhdessä henkilökunnan kanssa. Ohjelmassa oli rieskan leivontaa, maalausta, laululeikkejä, satuja ja muppinukketeatteria. Päivä onnistui hyvin ja siihen osallistui 86 lasta ja 78 isovanhempaa tai muuta lapselle tärkeää henkilöä. Tarkoitukseni oli selvittää, pystyikö taidekasvatuksen avulla toteutetun isovanhempien päivän avulla tukemaan lasten ja isovanhempien hyvinvointia ja tukiko isovanhempien päivä lapsen ja isovanhemman välistä suhdetta. Palautteisiin vastasi 70 % isovanhempien päivän kävijöistä.

Lapset olivat sitä mieltä, että päivä oli mukava ja jännittävä, erilaiset taidekasvatuksen avulla toteutetut pisteet olivat hauskoja ja isovanhempien vierailu oli odotettu tapahtuma. Isovanhemmat pitivät päivän ohjelmaa monipuolisena ja kaikille sopivana. Suurin osa osallistujista koki, että päivän ohjelma tuki heidän hyvinvointiaan, koska he saivat viettää aikaa lapsen kanssa sekä kokivat virkistyneensä ja voimaantuneensa isovanhempien päivässä. Isovanhemmille oli tärkeää päästä käymään lapsenlapsen päiväkodissa ja tutustua muihin isovanhempiin. Isovanhemmat kokivat päivän yhteisöllisenä tapahtumana. Suhde lapsenlapseseen lujittui, kun he saivat viettää aikaa päiväkodissa lapsen kanssa, lisäksi isovanhempien päivä vahvisti yhteyttä lapseen ja rauhoitti isovanhemman elämää.

Henkilökunnan palautteisiin vastasi 95 % henkilökunnasta. Henkilökunta piti päivää hyödyllisenä ja onnistuneena, koska lapset ja isovanhemmat olivat tyytyväisiä ja antoivat positiivista palautetta päivän aikana. Henkilökunnan mielestä päivä tuki isovanhempien ja lasten hyvinvointia siten, että ohjelma oli virkistävä ja lähentävä ja sekä lapset että isovanhemmat iloitsivat yhdessäolosta. Osa henkilökunnasta koki itse virkistyneensä. Henkilökunta koki, että päivä tuki isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta siten, että päivä tarjosi yhteisiä elämyksiä lapselle tutussa ympäristössä, lapset ja isovanhemmat saivat viettää yhteis-

tä aikaa, saivat huomiota puolin ja toisin ja ohjelma lähensi heitä toisiinsa. Taidekasvatus on monipuolinen kokonaisuus, jolla on mahdollisuus tukea lasten elämää varhaiskasvatuksessa. Päivä vaati organisointia ja tuki ammatillista kasvuani, joka oli yksi tavoitteistani. Jouduin pohtimaan eettisiä seikkoja ja yhteistyötaidot sekä stressin sietokyky kehittyivät päivää organisoidessani. Näistä taidoista on hyötyä tulevassa työssäni.

Toiveenani olisi saada isovanhempien päivästä pysyvä tapahtuma päiväkodille. Palautteiden perusteella isovanhemmat olisivat halukkaita tulemaan isovanhempien päivään kerran vuodessa. Nähtäväksi jää, tuleeko tämä toteutumaan eli onko päiväkodilla resursseja järjestää tapahtumaa joka vuosi ja saako tapahtuma kenties joitakin uusia piirteitä. Päivän voisi järjestää pienimuotoisemmin esimerkiksi yhteisenä lauluhetkenä. Limingan kuntaan voitaisiin perustaa säännöllisesti kokoontuva Terho-kerho, joka toisi eri sukupolvia yhteen leikkimään. Tämä vahvistaisi sukupolvien välistä kanssakäymistä myös niiden lasten kohdalla, joilla ei ole mahdollisuutta tavata omia isovanhempia.

LÄHTEET

- Anttila, E. 2009. Tanssii tätien kanssa -luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 16-21.
- Barić, M. 2009. Nukketeatteri taidekasvatuksen ja leikin välineenä. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 36-39.
- Fågel, S. & Rotkirch, A. 2010. Mitä lastenlasten kanssa tehdään? Teoksessa S. Fågel, A. Rotkirch & I. Söderling (toim.) Farkkumummoja ja pehmoaareja. Helsinki: Väestöliitto, 96-97.
- Hyypä, M.T. & Liikanen, H.-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. 1.painos. Helsinki: Edita, 50, 124.
- Häkkä, A. 2014. Taidekokemus. Teoksessa Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Viro-lainen, A. (toim.) Lapsen parhaaksi: lähihoitaja varhaiskasvattajana. 3.uudistettu painos. Helsinki: Edita, 206.
- Järvinen, H.-M. 2013. Isovanhempien tuki lisää lapsen hyvinvointia. Lastensuojelun keskusliitto. Viitattu 28.11.2015.
<<https://www.lskl.fi/teemat/ehkaiseva-tyo/isovanhempien-tuki-lisaa-lapsen-hyvinvointia/>>
- Järvinen, M., Laine, A., Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja, 178.
- Karppinen, S. 2009. Kädentaidot ja käsityökasvatus. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 56-58.
- Kinnunen, S. 2014. ISOvanhemmuuden aika. Helsinki: Kirjapaja, 27-28.
- Kuntainfo 2015. Limingan kunta. Viitattu 17.1.2016.
<<http://www.liminka.fi/sivu/fi/kuntainfo/>>
- Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 8. uudistettu painos. Helsinki: WSOY, 180-182.
- Limingan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2013. Viitattu 28.11.2015.
<http://www.liminka.fi/tiedostot/Sivistysosasto/Varhaiskasvatus/Kunnan_varhaiskasvatussuunnitelma_2013.pdf>
- Luumi, P. 2008. Isovanhemmat satu- ja tarinaperinteen siirtäjinä. Teoksessa Lapsi ja isovanhemmat. Puheenvuoroja isovanhemmuudesta, 15-16.

Martinez- Abarca, T & Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin, rohkeasti rooliin. Helsinki: Lasten keskus, 17.

Mikä on Terhokerho? 2015. Viitattu 28.11.2015.
<<http://www.kokosuomileikkii.fi/terhokerho/mika-on-terhokerho/>>

Paasivaara, L., Suhonen M. & Nikkilä, J. 2008. Innostavat projektit. Helsinki: Sairaanhoidtajaliitto.

Pohjola, A. 2007. Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa L. Viinamäki & E. Saari (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi, 11-13.

Pääjoki, T. 2011. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 112-119.

Rintakorpi, K. 2009. Dokumentointi toiminnan kehittämisen välineenä. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 84-85.

Ruokonen, I. 2009. Musiikillista oppimisympäristöä luomaan. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 22-28.

Ruokonen, I. & Rusanen, S. 2009. Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvatustajana. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 10-15.

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A.-L. 2009. (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 5-6.

Rusanen, S. 2009. Lapsen kuvista kulttuurin kuviin. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 48-51.

Salola, E. 1979. Hölmölän kylä II. Kuudes painos. Jyväskylä: Osakeyhtiö Valistus, 84-88.

Suojala, M. 2009. Lastenkirjallisuus kielen ja kuvittelukyvyyn laajentajana. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A.-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 40-44.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampere University press.

Toivanen, T. 2014. Kasvuun! Draamakasvatusta 1-8 -vuotiaalle. 1.-2. painos. Helsinki: Sanomapro.

Vanamon päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2014. Limingan kunta, 10, 19.

Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Yleissopimus lasten oikeuksista 1989. Unicef. Viitattu 1.12.2015.
<<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>>

LIITTEET

- Liite 1. Infokirje vanhemmille
- Liite 2. Lupa lasten piirustusten käyttämiseen opinnäytetyössä
- Liite 3. Käsikirjoitus hölmöläistarinasta muppinukeille
- Liite 4. Palautelomake lapsille ja isovanhemmille
- Liite 5. Palautelomake henkilökunnalle

Liite 1

HYVÄ KOTIVÄKI!

Kuva: Colourbox

Kutsumme lapsenne isovanhemmat tutustumaan päiväkotiin perinnepäivänä perjantaina 12.2.2016 klo 8.30-11. Päiväkodilla on erilaisia toiminnallisia pisteitä, joihin lapsi osallistuu yhdessä isovanhemman kanssa. Ohjelmassa on muun muassa rieskan leivontaa, maalausta ja laululeikkejä.

Pyydämme ystävällisesti, että toimittaisitte alla olevan ilmoittautumislapun päiväkodille perjantaihin 15.1.2016 mennessä. Jos lapsen isovanhempi ei pääse osallistumaan, voitte pyytää jotain muuta lapselle tärkeää henkilöä paikalle. Lähetämme osallistujille kutsukirjeet postin välityksellä, joten lapsi voisi tuoda 1.2. 2016 mennessä päiväkodille kirjekuoren, joka on varustettu nimellä, osoitteella ja postimerkillä.

Isovanhempien päivä toteutetaan Päivi Änäkkälän opinnäytetyönä, joten alla myös lupa päivän dokumentointia varten valokuvauksen avulla. Ilmoittakaa jos ette halua lapsenne näkyvän valokuvissa, jotka tulevat opinnäytetyöhön. Opinnäytetyö julkaistaan keväällä 2016 internetsivulla www.theseus.fi.

Lapsemme _____ isovanhempien päivään osallistuu _____ henkilöä. Henkilön ruoka-aineallergia: _____

Lapsemme saa _____ ei saa _____ näkyä opinnäytetyön valokuvissa.

Yhteistyöstä kiittäen, Vanamon päiväkodin henkilökunta

Liite 2

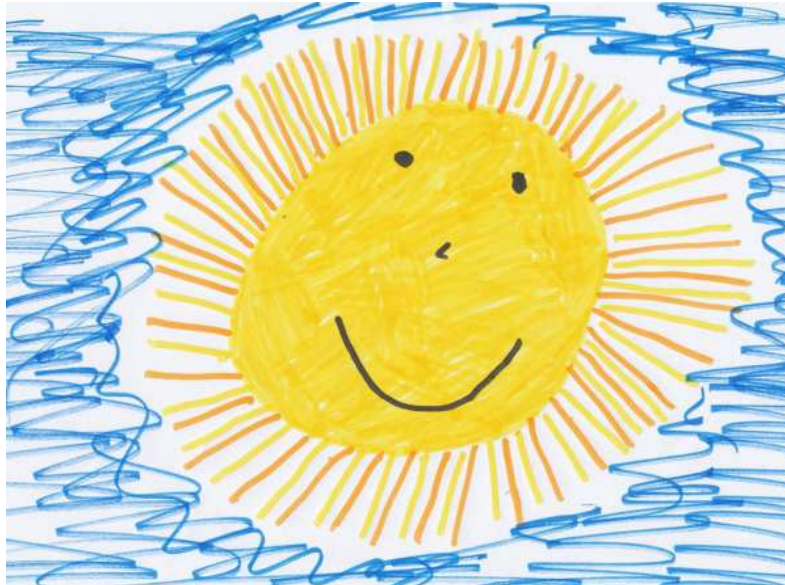
HEI RÖLLIEN VANHEMMAT!

Olen valmistumassa sosionomiksi lastentarhanopettajan pätevyydellä keväällä 2016. Toteutin isovanhempien päivän helmikuussa päiväkodilla opinnäytetyönäni. Muistelimme isovanhempien päivää Rölliin kanssa piirtämällä. Kysyisinkin nyt, saako lapsenne piirustusta käyttää opinnäytetyössäni, jos lapsi itse suostuu siihen. Opinnäytetyö julkaistaan sen valmistuttua internetsivulla [www. theseus.fi](http://www.theseus.fi).

Lapsemme _____ piirustusta saa _____ ei saa _____
käyttää opinnäytetyössä.

Laitetaanko lapsen nimi piirustuksen alle: Kyllä _____ Ei _____

Yhteistyöstä kiittäen, Päivi Änäkkälä

Kuva: pixabay.com

Liite 3

HÖLMÖLÄISTARINA (käsikirjoitukseksi kirjoitettu kirjasta Salola, E. Hölmölän kylä II)

Ukko: Onpa onni, että meillä on säästössä näin paljon rahaa. Minä lähden nyt pellolle töihin, jää sinä tänne kotiin vartioimaan rahoja. Muista ettet päästä hetkeksikään silmistäsi tuota rahakaapin ovea.

Eukko: Selvä on. En jätä hetkeksikään vartioimatta rahakaapin ovea.

Ukko: Hei sitten!

Eukko: Hei hei!

Ukko lähtee pellolle vähän matkan päähän.

Eukko: Mitähän minä tekisin aikani kuluksi? Kävelee edestakaisin. Kyllä minulla tuleekin aika pitkäksi. Enkä voi lähteäkään mihinkään kun pitää vartioida tuota rahakaapin ovea. (Miettii.) Mutta nyt minkä keksin! Otankin tuon rahakaapin oven mukaan ja lähden ukon seuraksi pellolle. (Irrottaa oven ja laittaa sen selkäänsä ja lähtee pellolle.) Olipa hyvä kun tämän keksin!

Eukko saapuu pellolle.

Ukko: (säikähtää) Voi hyvänen aika, mitä sinä täällä teet? Minähän sanoin, ettei rahakaapin ovea saa jättää vartioimatta.

Eukko: Äläpä hätäile, ukko hyvä. Täällähän se on minun mukaanani. Olen rahakaapin ovea vartioinut herkeämättä enkä ole sitä päästänyt silmistäni hetkeksikään. Minulla tuli aika niin pitkäksi että päätin lähteä tänne pellolle sinua porisuttamaan.

Ukko: No hyvä. Minä jo säikähdin. Työt onkin sillä mallilla, että voimme lähteä kotiin.

Lähtevät kotiin.

Ukko kurkistaa rahakaappiin.

Ukko: Mitä ihmettä? Missä rahat ovat?

Eukko kurkistaa myös kaappiin.

Eukko: Totta tosiaan, ne on viety. Vaikka minä en jättänyt hetkeksikään tätä rahakaapin ovea vartioimatta.

Ukko: Kyllä on ihmeellinen tapaus. Tästä täytyy kertoa muille kyläläisille. Mennään!

Eukko: Niin on kummallinen tapaus. Odotahan kun muut kuulevat tästä...

Lähtevät.

Liite 4 1(2)

PALAUTELOMAKE ISOVANHEMPIEN PÄIVÄSTÄ 12.2.2016

1. Lapsi vastaa: Mitä tykkäsit isovanhempien päivästä? Valitse yksi kasvoista.

Lapsen vapaa sana:

Isovanhemmalle tai muulle tärkeälle henkilölle:

Oletteko: isovanhempi muu lapselle tärkeä henkilö , mikä _____

1. Vastasiko isovanhempien päivä odotuksianne?

Erinomaisesti

Hyvin

Jonkin verran

Ei lainkaan

2. Oliko teidän tehtävä järjestelyjä päästäksenne isovanhempien päivään (esimerkiksi työ tai muu vastaava)?

Ei. Kyllä. Minkälaisia järjestelyjä? _____

3. Mieli pitteenne isovanhempien päivän ohjelmasta?

Liite 4 2(2)

5. Tukiko isovanhempien päivän ohjelma hyvinvointianne?

ei tukenut lainkaan

tuki jonkin verran

tuki paljon

Millä tavalla isovanhempien päivä tuki tai ei tukenut hyvinvointianne?

6. Tukiko isovanhempien päivä suhdetta lapsenlapsenne kanssa?

ei tukenut lainkaan

tuki jonkin verran

tuki paljon

Millä tavalla isovanhempien päivä tuki tai ei tukenut suhdetta lapsenlapsenne kanssa? _____

7. Toivoisitteko, että isovanhempien päivä järjestettäisiin joka vuosi?

Kyllä. Miksi? _____

Ei. Miksi? _____

8. Mitä haluaisitte, että isovanhempien päivässä tehtäisiin?

9. Mikä oli parasta isovanhempien päivässä?

KIITOS PALAUTTEESTANNE!

Liite 5 1 (2)

PALAUTELOMAKE HENKILÖKUNNALLE ISOVANHEMPIEN PÄIVÄSTÄ 12.2. 2016

1. Oletko aikaisemmin ollut mukana järjestämässä isovanhempien päivää?

Kyllä. En.

2. Oliko mielestäsi hyödyllistä järjestää isovanhempien päivä?

Kyllä. Miksi? _____

Ei. Miksi ei? _____

3. Oliko isovanhempien päivä mielestäsi onnistunut?

Kyllä. Miten? _____

Ei. Miksi ei? _____

4. Mielipiteesi isovanhempien päivän ohjelmasta?

5. Tukiko isovanhempien päivä mielestäsi isovanhempien ja lasten hyvinvointia?

Kyllä. Millä tavalla? _____

Ei. Miksi ei? _____

6. Tukiko isovanhempien päivä mielestäsi isovanhemman ja lapsen välistä suhdetta?

Kyllä. Miten? _____

Ei. Miksi ei? _____

7. Miten päivää voisi mielestäsi kehittää?

Liite 5 2(2)

8. Olisitko valmis järjestämään isovanhempien päivän joka vuosi?

Kyllä. Miksi? _____

En. Miksi et? _____

9. Mitä muuta haluaisit sanoa liittyen isovanhempien päivään?

KIITOS PALAUTTEESTASI!